

**Nota de fundamentare
a planurilor-cadru pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi**

I. PREAMBUL

Curriculumul național este ansamblul coerent al elementelor care reglementează activitatea didactică din învățământul preuniversitar și include planurile-cadru de învățământ, programele școlare și standardele naționale de evaluare.

Planurile-cadru pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi, au fost elaborate pentru:

- a transpune în noul curriculum național pentru învățământul liceal prevederile Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare;
- a reflecta reperele de politici publice, strategiile și documentele care privesc domeniul educației, de la nivel național, european, respectiv internațional;
- a asigura continuitatea și coerența reformei curriculumului național, realizate deja pentru nivelurile anterioare - educație timpurie, învățământ primar și învățământ gimnazial;
- a oferi, prin varietatea parcursurilor educaționale, formarea de competențe necesare împlinirii personale - *oameni cu o calitate bună a vieții/satisfăcuți de propria viață și echilibrați psihologic* -, sociale - *buni cetățeni* -, precum și profesionale - *buni specialiști, integrați eficient pe piața muncii și/sau capabili de continuarea unui parcurs educațional la nivel superior* -, ca finalitate principală a învățământului preuniversitar, având în vedere atât perspectiva continuării studiilor, cea a inserției pe piața muncii a absolvenților învățământului liceal, precum și cea a învățării pe tot parcursul vieții;
- a oferi cadrul asimilării eficiente a competențelor, precum și al accentuării înțelegerii modalității de generare științifică a cunoștințelor declarative și procedurale și a valorilor cuprinse în acestea, pentru a-și dezvolta competențele prin învățare pe tot parcursul vieții și ca antidot la pseudoștiință/pseudocunoaștere.

Prin structura propusă pentru planurile-cadru de învățământ liceal, precum și prin semnificațiile acordate segmentelor curriculare și a orientărilor/reperelor în elaborarea viitoarelor programe școlare, se urmărește accesul la o educație bazată pe:

- *înțelegerea adecvată a lumii*, inclusiv printr-o componentă culturală semnificativă, ambele importante pentru formarea unei persoane autonome, rezistente la manipulare, capabile să utilizeze și să dezvolte flexibil aspectele practice;
- formarea unor *capacități de adaptare și transformare* în persoane eficiente din perspectiva rezolvării problemelor de viață și profesionale, prin participarea și luarea celor mai bune decizii;
- o raportare responsabilă și deschisă la *ceea este bun/util și de ce*, care oferă sensuri și semnificații, cu impact asupra stării de bine și asupra motivațiilor sociale și de învățare, avându-se în vedere că atitudinile și valorile reprezintă dimensiunea curriculară cea mai vulnerabilă la influențele mediului extra-educational, producând un curriculum ascuns care poate intra în conflict cu cel formal și non-formal propus de școală.

În acest sens, prin curriculumul național, ne propunem ca aceste aspecte să fie evidențiate în toate etapele procesului de predare-învățare-evaluare, prin identificarea unor mijloace de formare în activitățile de predare-învățare, precum și prin construirea unor instrumente relevante de evaluare.

II. PROFILUL DE FORMARE AL ABSOLVENTULUI. COMPETENȚE-CHEIE, ATRIBUTE PRIORITARE. DESCRIPTORI DE NIVEL

Potrivit Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, curriculumul național se axează pe competențele-cheie promovate la nivel european, care determină profilul de formare al absolventului. În acest context, elaborarea planurilor-cadru pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi, se raportează la profilul de formare al absolventului aprobat prin ordinul ministrului educației nr. 6731/2023.

Acest profil reprezintă o componentă reglatoare a curriculumului național, care descrie așteptările exprimate față de absolvenții diferitelor niveluri de studiu, prin raportare la cerințele sociale, la finalitățile generale ale învățământului și la caracteristicile de dezvoltare ale elevilor, fiind fundamentat pe *setul celor opt competențele-cheie europene* și pe un *set de nouă atribute prioritare*, având asociate descriptori de nivel, astfel:

Tabelul nr. 1 - Competențe-cheie și descriptori asociați nivelului învățământului preuniversitar

Competențe-cheie	Descriptori de nivel pentru învățământul liceal
Competența de citire, scriere și înțelegere a mesajului	Analizează critic și interpretează o varietate de mesaje receptate în diverse situații de comunicare, inclusiv cele specifice diverselor domenii de cunoaștere, prin diverse media, în contexte formale și nonformale. Apreciază calitatea estetică a textelor receptate.
	Formulează o varietate de mesaje pentru a exprima opinii, idei, sentimente, argumente, contraargumente în contexte formale și nonformale, inclusiv prin intermediul diverselor media, în forme adaptate contextului în care comunică.
	Participă responsabil și creativ la o diversitate de interacțiuni în contexte variate, inclusiv pe diferite suporturi media, respectând convențiile de comunicare, principiile etice și apreciind diversitatea culturală.
Competența în multilingvism	Procesează concepte, idei, opinii, sentimente exprimate oral sau în scris, în funcție de nevoi și de interese, în diverse contexte, inclusiv de multilingvism și de comunicare interculturală.
	Exprimă oral și scris idei, concepte, opinii, sentimente în diverse contexte lingvistice, sociale și culturale, inclusiv de mediere și transfer, la niveluri de performanță variate, în funcție de oportunități și experiențe de învățare.
	Manifestă apreciere și respect pentru profilul lingvistic al fiecărui individ, ca bază pentru dezvoltarea competenței interculturale.
Competența matematică și competența în științe, tehnologie și inginerie	Utilizează și se raportează critic la moduri de gândire și forme de prezentare specifice matematicii (de exemplu, formule, modele, constructe, grafice), inclusiv în relație cu întrebări relevante pentru viața reală și pentru diferite contexte profesionale.
	Construiește demersul de rezolvare a problemelor pe care le identifică într-o varietate de contexte, inclusiv profesionale (corelate cu mediul economic), prin aplicarea principiilor și proceselor matematice, precum și prin utilizarea noilor tehnologii.
	Evaluează constant validitatea unor raționamente matematice aplicate în contexte diverse, inclusiv profesionale.

	<p>Aplică gândirea științifică prin cercetarea unor situații/probleme specifice științelor naturii și prin raportarea propriilor ipoteze la rezultatele experimentale validate. Utilizează în mod independent diferite metode de investigație și tehnologii moderne din domeniul științific și profesional, inclusiv în contexte practice și pentru realizarea de produse și servicii. Evaluează adecvat explicațiile alternative pe baza datelor și explică diferite surse de incertitudine.</p>
	<p>Fundamentează concluzii sau decizii, utilizând date științifice și instrumente tehnologice. Evaluează validitatea și coerența diferitelor afirmații provenite din diverse surse, care se referă la opinii științifice, la calitatea metodologiei și la rezultate citate. Se raportează critic la tehnologiile digitale pentru a obține date de calitate.</p>
	<p>Evaluează avantajele, limitările și riscurile teoriilor științifice și aplicațiilor tehnologice ale acestora, pentru luarea deciziilor informate și pentru rezolvarea unor probleme de natură etică și profesională. Evaluează dovezile teoriilor științifice studiate și modul în care au fost luate în considerare fiabilitatea, siguranța, corectitudinea și acțiunile etice în investigațiile științifice efectuate.</p>
Competența digitală, inclusiv de siguranță pe internet și securitate cibernetică	<p>Manifestă interes pentru dezvoltarea de conținuturi digitale și utilizarea noilor tehnologii, inclusiv a celor care valorifică inteligența artificială, ca răspuns la nevoi de învățare specifice, inclusiv profesionale. Rezolvă creativ probleme care presupun organizarea datelor, a informațiilor și a conținutului digital, prin utilizarea unor dispozitive, aplicații digitale și rețele, potrivit principiilor și mecanismelor de funcționare a acestora.</p>
	<p>Utilizează critic tehnologiile digitale, prin analizarea oportunităților, limitărilor și riscurilor pe care le implică și prin respectarea unor principii - de etică și juridice, inclusiv din perspectivă profesională - care vizează datele personale și proprietatea intelectuală.</p>
	<p>Participă activ la societatea cunoașterii prin utilizarea critică a noilor tehnologii ca mediu de susținere a cetățeniei digitale.</p>
Competența personală, socială și a învăța să înveți	<p>Reflectează asupra propriei persoane și asupra etapelor de dezvoltare personală. Își asumă și aplică un set de valori personale, inclusiv spirituale. Își evaluează rezultatele învățării, prin raportare la obiectivele și exigențele personale și la așteptările celorlalți.</p>
	<p>Identifică oportunități și ia decizii avizate privind educația și cariera, pe baza cunoașterii nevoilor proprii de dezvoltare, inclusiv de dezvoltare profesională.</p>
	<p>Analizează situații sau probleme complexe, formulând și evaluând judecăți de valoare bazate pe puncte de vedere argumentate.</p>
	<p>Interacționează pozitiv cu alții într-o diversitate de contexte, inclusiv profesionale, manifestând respect față reguli și față de puncte de vedere diferite, încredere, empatie, deschidere pentru rezolvarea de conflicte conștientizând efectele mesajelor exprimate public.</p>

	Manifestă reziliență în gestionarea parcursului personal, social și de carieră, prin modul de abordare a obstacolelor și a schimbării, în diferite contexte de viață, inclusiv în mediile de învățare.
Competența civică, juridică și de protejare a mediului	Argumentează modul în care identitatea culturală națională contribuie la identitatea europeană. Este preocupat de respectarea drepturilor copilului și ale omului, a principiilor interculturalității, implicării civice și dezvoltării durabile la nivel comunitar și global.
	Relaționează pozitiv cu ceilalți, în diferite contexte de viață, prin recunoașterea valorii și a demnității proprii persoane și a celorlalți, prin promovarea drepturilor omului, a coeziunii sociale și a nonviolentei, precum și prin cunoașterea elementelor juridice de bază.
	Participă activ, în calitate de cetățean responsabil, la luarea deciziilor care îl privesc, la activități și proiecte care promovează valorile general-umane și dezvoltarea democratică a societății, echitatea, protecția naturii și lupta împotriva schimbărilor climatice.
	Se raportează critic la fenomene și procese economice și sociale, inclusiv la rolul și funcțiile mass-media într-o societate democratică, pentru a putea lua decizii pe bază de argumente, pentru a înțelege complexitatea și interacțiunea dintre fenomene și procese, pentru a proiecta soluții durabile.
Competența antreprenorială	Manifestă inițiativă și creativitate în realizarea de proiecte, activități, pe baza evaluării, minimizării și asumării riscurilor, inclusiv în domenii privind pregătirea profesională.
	În decizii informate în situații de incertitudine și risc, prin comunicare și negociere cu ceilalți, inclusiv în situații legate de planul profesional.
	Participă la activități de management de proiect, care presupun lucru individual și în echipă, inițiativă și reflecție critică, conducere și delegare de atribuții, mobilizare de resurse, valorizarea și motivarea celorlalți.
	Evaluează propriile puncte tari și puncte slabe, oportunitățile pentru viața personală, socială și profesională, în vederea stabilirii unor roluri actuale și de perspectivă.
Competența de sensibilizare și exprimare culturală	Utilizează creativ elementele componente ale limbajului cultural-artistic. Argumentează și (auto)evaluează reacțiile față de opere de artă/activități/manifestări cultural-artistice, într-un limbaj specific, pe baza unor criterii negociate/convenite în grup/în comunitatea de apartenență.
	Explică semnificații și analizează diverse forme cultural-artistice cunoscute (ca „mărci” culturale pe harta lumii) prin care lumea este reprezentată și transformată, din perspectiva diversității culturale (elemente de istorie a artei/culturii).
	Identifică posibilități concrete de exprimare artistică și culturală relevante pentru structurarea identității personale și de grup. Formulează judecăți evaluative despre relevanța produselor și/sau a manifestărilor cultural-artistice la a căror realizare participă sau contribuie, în raport cu propria persoană, dar și cu specificul contextelor sociale, economice, politice etc.

	<p>Analizează criterii de natură etică (adevăr, respect, echitate etc.) privind proprietatea intelectuală (de exemplu, aspecte juridice referitoare la drepturile de autor, brevetarea unor produse etc.), culturală, mediul construit, precum și modul în care sunt folosite acestea de către cetățeni, în contexte sociale și istorice diverse. Proiectează metode și procese adecvate promovării unui comportament etic și responsabil față de cultură, artă, spiritualitate și față de valorile mediului construit care dau calitate vieții.</p>
--	--

Tabelul nr. 2 - Atribute prioritare și descriptori asociați nivelului învățământului preuniversitar

ATRIBUTE	DESCRIPTOR LICEAL
Comunicativ	<p>Comunică constructiv și asertiv în forme variate (verbal, în scris, prin canale și instrumente digitale), în diferite contexte școlare, extrașcolare și profesionale, cu respectarea regulilor și convențiilor de comunicare.</p> <p>Urmărește să își îmbogățească limbajul. Utilizează adecvat termenii de specialitate din diferite domenii, inclusiv limbajul profesional.</p> <p>Își asumă responsabilitatea pentru ceea ce comunică, este receptiv la feedback-ul celorlalți și își adaptează modul de comunicare la interlocutor și la situație.</p> <p>Acordă atenție aspectelor de comunicare nonverbală (gesturi, mimică, privire, poziție a corpului) și paraverbale (accent, debit, intonație etc.) în comunicarea proprie și a celorlalți.</p> <p>Este preocupat de lectura constantă pe diverse teme de interes școlar, profesional, personal.</p>
Creativ	<p>Pentru a învăța, explorează diferite surse de informare și utilizează diferite medii, inclusiv cele bazate pe tehnologia digitală.</p> <p>Dezvoltă produse, proiecte în forme variate și originale, inclusiv conținut digital complex.</p> <p>Adaptează achiziții din contexte precedente pentru analizarea unor situații noi, pentru rezolvarea de probleme în moduri inovative.</p> <p>Poate să abordeze original și neconvențional rezolvarea unei situații din domeniul profesional, cu caracter practic, aplicativ. Contribuie creativ la proiecte în care sunt integrate elemente de tehnologie.</p> <p>În lucrul în echipă contribuie cu idei noi, originale, ca produs al propriilor experiențe de învățare și de viață.</p>
Reflexiv	<p>Este preocupat de propria dezvoltare fizică, cognitivă, emoțională, socială și spirituală, ca expresie a unei imagini de sine pozitive.</p> <p>Conștientizează importanța învățării continue pentru dezvoltarea personală și pentru pregătirea sa profesională.</p> <p>Își exprimă opiniile în contexte variate, argumentat.</p> <p>Evaluează constant sursele de informație și validitatea lor în diferite contexte (inclusiv mediul digital), ia în considerare idei din mai multe perspective, își revizuieste înțelegerea pe bază de informații și dovezi.</p> <p>Poate să își autoevalueze efortul personal și rezultatele învățării în contexte școlare și de pregătire profesională, își stabilește priorități și strategii de dezvoltare pentru viitor.</p>
Colaborativ	<p>Participă și inițiază activități și proiecte de grup, pe teme de interes școlar, profesional, personal.</p> <p>Folosește modalități variate de colaborare, inclusiv în grupuri și comunități online.</p> <p>Își asumă roluri și responsabilități diverse în activități comune cu alții, recunoaște punctele forte și valoarea membrilor grupului și a lucrului în comun.</p> <p>Comunică eficient cu membrii grupului, manifestând deschidere pentru feedback și sugestii, pentru integrarea contribuțiilor tuturor membrilor.</p>

	Este preocupat să ia decizii corecte, echitabile și echilibrate pentru sine și pentru grup.
Prospectiv	<p>Formulează opțiuni cu privire la viitorul său în plan personal, școlar, profesional; se consultă cu cei din jur cu privire la aceste opțiuni.</p> <p>Identifică diverse aspecte (de mediu, sociale, economice, culturale) ce influențează modul în care poate arăta viitorul la nivel individual, comunitar și social în ansamblu; analizează relațiile dintre aceste aspecte. Își asumă un rol activ în a aduce o contribuție pozitivă la nivelul comunității în care trăiește și la nivelul societății în general.</p> <p>Utilizează diverse idei, modele și teorii pentru a investiga fenomene, procese, pentru a construi diverse tipuri de scenarii de viitor (posibil, probabil, dezirabil, pozitiv sau negativ). Identifică posibile riscuri și incertitudini ce pot apărea, precum și nevoile de prevenție, corecție sau remediere a acestora.</p> <p>Se poate adapta la schimbări, își poate redefini opțiunile pentru carieră. Identifică abilitățile personale care îi facilitează tranziția către diferite domenii tehnologice, pentru dezvoltarea propriilor proiecte și afaceri.</p> <p>Se informează despre noutățile din tehnologie și impactul lor asupra viitorului personal, social, profesional. Anticipează potențialele amenințări și se preocupă de viitorul siguranței online.</p>
Autonom	<p>Își asumă independent diferite sarcini și activități, acasă și la școală. Investește timp și efort pentru interesele și pasiunile sale.</p> <p>Este autonom și organizat în programul zilnic de învățare, își stabilește obiective la nivel personal, școlar/academic, profesional. Este capabil să ia decizii fundamentate în contexte profesionale.</p> <p>Aplică rutine și strategii care îl ajută să își organizeze și eficientizeze învățarea.</p> <p>Apelează și valorifică sprijinul altor persoane și își planifică resurse de timp și efort pentru atingerea obiectivelor personale de învățare și dezvoltare.</p> <p>Este conștient de realizările personale și este capabil de autoevaluare și autoapreciere obiective.</p> <p>Își asumă responsabilitatea pentru învățarea și dezvoltarea sa digitală. Navighează pe internet în mod autonom, fiind conștient de responsabilități și riscuri specifice.</p>
Rezilient	<p>Are încredere în capacitatea sa de a gestiona situații diverse și de a lua decizii și solicită sprijinul adulților și al colegilor, la nevoie.</p> <p>Se concentrează asupra obiectivelor pe care și le-a propus în plan personal, școlar, profesional și nu abandonează demersul atunci când întâmpină dificultăți. Caută modalități constructive de rezolvare a problemelor, tratează sarcinile asumate ca pe niște provocări ce îl ajută să își descopere potențialul și să-și dezvolte abilitățile de viață și profesionale.</p> <p>Își asumă atât experiențele pozitive, cât și cele negative și caută să le valorifice constructiv și echilibrat. Folosește tehnici de autoreglare și autocontrol în situații dificile/stresante, pentru protejarea și îngrijirea sănătății sale mintale.</p> <p>Are capacitatea de a se adapta unui mediu profesional, înțelegând necesitatea schimbărilor în carieră și/sau a evoluției profesionale.</p> <p>Înfruntă provocările digitale cu determinare, căutând constant să învețe și să se adapteze la schimbările rapide ale tehnologiei.</p>
Responsabil	Înțelege conceptele de solidaritate, echitate și justiție socială. Este atent la emoțiile, comportamentele, problemele celor din jur.

	<p>Se implică în asigurarea sănătății și stării de bine proprii și a celorlalți. Exprimă comportamente adecvate în cadrul relațiilor cu ceilalți, inclusiv preventive și bazate pe consimțământ, pentru o viață sănătoasă.</p> <p>Participă la activități și proiecte care promovează înțelegerea interculturală, participarea civică, cunoașterea și aplicarea drepturilor și responsabilităților ce derivă din calitatea de cetățean al României și cetățean european.</p> <p>Este interesat de problemele sistemice de mediu (de exemplu, degradarea biodiversității, schimbările climatice, epuizarea resurselor naturale). Este conștient de impactul acestora asupra tinerilor și de rolul pe care ei îl pot avea în direcționarea societății pe traiectorii mai sustenabile.</p> <p>Inițiază și se implică, la nivelul școlii și în comunitate, în proiecte de dezvoltare durabilă (de exemplu, spațiile urbane verzi, practicile de mediu, încurajarea producătorilor locali, valorizarea biodiversității zonei).</p> <p>În mediul de pregătire profesională, respectă normele de sănătate și securitate în muncă, de prevenire și stingere a incendiilor, de prevenire și reducere a impactului negativ al activității profesionale asupra mediului.</p> <p>Practică un comportament digital/online responsabil, fiind conștient de impactul personal asupra comunității online.</p>
Etic	<p>Își stabilește principii și formulează reguli de comportament în acord cu valorile personale, înțelegând importanța dimensiunii etice și morale în viață.</p> <p>Este deschis în a dezbate situații, cazuri și probleme, raportându-se la dimensiunea etică a diferitelor contexte din viața de zi cu zi. Identifică, discută și se implică în rezolvarea cazurilor de injustiție socială, în școală și în comunitate.</p> <p>Poate să identifice valori care stau în spatele unor atitudini sau comportamente din societate, la nivel local, regional, național sau internațional. Este preocupat să înțeleagă consecințele etice ale dezvoltării științei și tehnologiei, asupra oamenilor și mediului.</p> <p>Apreciază produse și valori estetice și artistice, respectă identitatea, valorile și practicile comunităților culturale cu care interacționează.</p> <p>Manifestă integritate morală și respectă standardele și regulamentele, inclusiv din domeniul profesional. Acționează în baza principiilor și regulilor, în situații care aduc atingere acestora.</p> <p>Respectă drepturile de autor și alte norme etice specifice mediului online și le promovează în comunitatea online.</p>

III. DIRECȚIILE DE DEZVOLTARE PENTRU PLANURILE-CADRU DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL

Pornind de la profilul de formare al absolventului, în vederea elaborării planurilor-cadru pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi, s-au definit direcții de dezvoltare care propun o paradigmă curriculară centrată pe *predictibilitate*, *descentralizare*, *echitate*, *flexibilitate* și *relevanță*. Astfel, planurile-cadru facilitează un curriculum echilibrat, evitând supraîncărcarea, și asigură un cadru unitar pentru toate specializările, cu o încărcare orară uniformă. În clasele a IX-a și a X-a, se pune accent pe acomodare și pe sprijinirea unei tranziții echilibrate de la gimnaziu la liceu. Curriculumul permite ajustări, inclusiv schimbări de parcurs și introduce treptat specializarea, care devine semnificativă în clasele a XI-a și a XII-a, crescând relevanța competențelor de specialitate.

Direcțiile de dezvoltare pentru planurile-cadru din învățământul liceal asigură:

D.1. Predictibilitate și echitate

La nivel de filiere, profiluri și specializări/calificări profesionale, s-a urmărit și se vor avea în vedere:

- crearea premiselor pentru împlinirea propriului potențial al fiecărui elev, prin raportare la descriptorii de nivel asociați competențelor-cheie și atributelor prioritare din profilul de formare al absolventului de liceu, completat cu descriptori care definesc și un profil specific parcursului educațional ales;
- accesul la o pregătire unitară, pentru toți elevii, bazată pe cultură generală;
- asigurarea premiselor, prin planurile-cadru de învățământ, a cuprinderii întregului set de competențe-cheie în corelare cu ariile curriculare, disciplinele și modulele de pregătire, pentru a crea un echilibru la nivelul constructului curricular; prin programele școlare și standardele naționale de evaluare, se va acorda atenție modului în care cerințe de introducere a unor noi teme de educație sau conținuturi se vor integra în curriculum; astfel, se va evita supraîncărcarea curriculumului, raportat la diferite condiții specifice procesului educațional (timp școlar, caracteristici de vârstă, achiziții anterioare, resurse educaționale etc.);
- conturarea unui cadru unitar pentru învățământul liceal, pornind de la o aceeași structură a anului școlar;
- variabilitate redusă a încărcării orare pentru elevi, indiferent de parcursul educațional standard ales;
- redefinirea unor specializări, pentru creșterea relevanței acestora din perspectiva finalităților propuse.

D.2. Acomodare și sprijin

Cu prioritate la debutul clasei a IX-a, dar continuând și cu clasa a X-a, sprijinul acordat are în vedere:

- nevoile de dezvoltare personală a elevilor, cu accent pe acomodarea și integrarea într-o nouă clasă/nouă școală;
- conștientizarea, de către elevi, a diferențelor caracteristice schimbării nivelului de educație, având în vedere trecerea de la un nivel gimnazial - cu elemente minimale de diferențiere curriculară/învățământ general - la nivelul liceal care introduce elemente de specializare;
- construirea unui curriculum echilibrat, majoritar comun tuturor elevilor, care să permită ajustări și posibilitatea elevului de a-și schimba profilul/specializarea pe parcursul liceului, cu efort rezonabil de recuperare a curriculumului care diferă în funcție de filieră, profil și specializare/calificare profesională.

În acest sens, elevii trebuie să aibă acces la servicii de consiliere și orientare, inclusiv psihologice, ceea ce presupune acordarea atenției pentru asigurarea resurselor și specialiștilor la nivelul întregului învățământ liceal, atenția la sănătatea mintală și bunăstarea (well-being) celor implicați în ecosistemul educațional fiind fundamentală pentru buna funcționare a acestuia.

D.3. Specializare relevantă și identitate

În învățământul liceal, curriculumul de specialitate care va fi aplicat de unitatea de învățământ:

- are o componentă fixă și una flexibilă, astfel:
  - o componenta fixă are la bază discipline/module de specialitate și alocări orare stabilite la nivel național, comune tuturor claselor;
  - o componenta flexibilă include discipline/module de specialitate și alocări orare la decizia unității de învățământ, după caz în cadrul parteneriatelor dezvoltate de școală, printr-o ofertă dezvoltată a unui domeniu/unor domenii de competență în specializare (de exemplu, studiul extins/intensiv al unei discipline/unui grup de discipline);
- crește în relevanță de la an la an, având o pondere mai mare în clasele a XI-a și a XII-a față de cea asociată la clasele a IX-a și a X-a;
- după caz:
  - o are ancore în disciplinele/modulele obligatorii, parte a trunchiului comun;
  - o poate fi sprijinit/completat cu opționale de aprofundare, noi discipline sau poate fi valorizat din perspectivă integrată/interdisciplinară, prin oferta națională de opționale sau prin oferta unității de învățământ.

D.4. Oportunitate și asumare

În învățământul liceal, elevul are posibilitatea de a face opțiuni și a lua decizii de parcurs și de final, astfel:

- la toate filierele (teoretică, vocațională, tehnologică), elevul poate opta pentru curriculumul la decizia elevului din oferta școlii (CDEOȘ), prin alegerea opționalelor care pot fi de aprofundare, noi discipline/module de pregătire sau opționale integrate; alegerile elevului și posibilitatea de reorganizare

a efectivelor de elevi permite ca oferta să răspundă unei game mai variate de nevoi și interese de învățare; astfel, prin CDEOȘ elevul poate primi sprijin pentru:

- remediere/consolidare/performanță;
  - pregătirea suplimentară pentru probe ale examenului național de bacalaureat, respectiv pentru pregătirea susținerii atestatelor de certificare a competențelor profesionale;
  - satisfacerea unor nevoi și interese pentru specializare la nivel superior, inclusiv pentru admiterea la studii universitare;
- în învățământul tehnologic, elevul poate opta pentru obținerea unei calificări profesionale de nivel 3, ca urmare a finalizării primilor trei ani de liceu, respectiv pentru obținerea unei calificări profesionale de nivel 4, ca urmare a finalizării întreg parcursului liceal (4 ani), ce permite și susținerea examenului național de bacalaureat;
  - elevul are posibilitatea schimbării opțiunii inițiale pentru un anume parcurs educațional, prin schimbarea filierei, profilului, specializării/calificării, în condițiile prevăzute de lege și de regulamentele specifice;
  - există posibilitatea de personalizare a examenului național de bacalaureat, prin alegerea disciplinelor la care se susțin probele de examen E și F.

În acest sens, fără a interfera cu statutul sau rolul decizional final al cadrelor didactice:

- elevilor trebuie să li se recunoască rolul de co-creatori ai propriei educații;
- părinților/reprezentanților legali ai elevilor minori trebuie să li se recunoască rolul de contributory (colaboratori) la actul educațional.

D.5. Flexibilitate progresivă

În învățământul liceal, elemente de flexibilitate vizează următoarele niveluri:

- **unitatea de învățământ** are posibilitatea de a-și construi o ofertă curriculară personalizată, prin raportare la propriile resurse și nevoi, astfel:
  - printr-o viziune pe termen mediu și lung, cu respectarea principiului asumării filierei, care presupune școlarizarea a minimum 2/3 dintre elevi corespunzător filierei care să reprezinte specificul unității de învățământ (cu excepția unităților de învățământ tehnologic), conform art. 33 alin. (3) și (5) din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare;
  - printr-o viziune pe termen scurt și mediu:
    - în baza fundamentării proiectului anual al planului de școlarizare, din perspectiva definirii ofertei flexibile de curriculum de specialitate pe profiluri și specializări;
    - la filiera teoretică și vocațională, prin stabilirea numărului de ore de discipline opționale, prin fundamentarea clară și argumentată a ofertei de curriculum la decizia elevului din oferta școlii (CDEOȘ) și prin valorificarea posibilității de a reorganiza efectivele de elevi pe grupe, după opțiunile exprimate; contribuie și prin acest segment la dezvoltarea propriei identități; la decizia unității de învățământ se află numărul de ore alocate segmentului CDEOȘ, cu încadrarea în numărul minim de ore ale plajei orare, în situația în care planurile-cadru de învățământ o au prevăzută;
- **elevii aleg/au acces la:**
  - discipline care fac obiectul curriculumului de specialitate flexibil; în acest sens, prin flexibilitatea curriculumului de specialitate, elevul poate opta pentru clase în care, printr-un număr suplimentar de ore, poate studia intensiv/la nivel de performanță una sau mai multe discipline sau poate alege o clasă care oferă un pachet echilibrat de ore, prin alocarea acestora către disciplinele de specialitate;
  - opționale din curriculumul la decizia elevului din oferta școlii, pentru care este consultat și poate participa cu propuneri, într-un număr semnificativ crescut în clasele a XI-a și a XII-a, față de clasele a IX-a și a X-a;
  - disciplinele la care vor susține o parte dintre probele examenului național de bacalaureat, care au prevăzută posibilitatea de alegere dintr-o listă de opțiuni stabilită de lege sau prin ordin al ministrului educației și cercetării.

D.6. Pregătire pentru carieră și calificare profesională

Alături de trunchiul comun, care asigură elevilor studiul pentru consolidarea culturii generale, curriculumul de specialitate dezvoltă competențe academice/specializate corespunzătoare unui anumit nivel de calificare, conform Cadrului Național al Calificărilor denumit în continuare CNC, respectiv 3 CNC/4 CNC. De asemenea, se va avea în vedere dezvoltarea altor categorii de abilități (de antreprenoriat, gândire critică și creativă etc.), care susțin pregătirea pentru carieră.

În cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare, sunt incluse ore de consiliere în carieră, pe tot parcursul liceal prin care elevii să fie informați și îndrumați să facă cele mai bune alegeri care să conducă la reușită școlară și profesională.

Din perspectiva Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, s-a avut în vedere o nouă viziune asupra învățământului tehnologic, prin absorbția învățământului profesional în cadrul celui liceal tehnologic, cu posibilitatea de finalizare a parcursului educațional, fie după 3 ani de studiu (cu nivel de calificare 3 CNC), fie după 4 ani de studiu (cu nivel de calificare 4 CNC).

În acest sens, proiectele planurilor-cadru pentru învățământul liceal tehnologic au fost realizate cu implicarea reprezentanților mediului economic și s-a avut în vedere inclusiv generalizarea învățământului dual la întreg parcursul liceal tehnologic, ca formă de organizare a procesului educațional, într-un parteneriat valoros dintre unitățile de învățământ liceal tehnologic, operatorii economici și autoritățile locale. Din punct de vedere al planurilor-cadru, învățământul tehnologic nu implică diferențieri între cele două forme de organizare, clasic și dual. Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT) va dezvolta planurile de învățământ aferente domeniilor și calificărilor profesionale, în etapa imediat următoare aprobării prezentului ordin.

D.7. Vocea elevului

Atât din perspectiva curriculumului, cât și din perspectiva întregii vieți școlare și extrașcolare, elevii sunt încurajați să participe activ la luarea deciziilor care să răspundă mai bine nevoilor și intereselor lor de învățare.

La nivel curricular, aceștia participă la procesul de dezvoltare a curriculumului la decizia elevului din oferta școlii, fiind consultați atât în etapa de constituire a ofertei, cât și în etapa de alegere a disciplinelor opționale/an școlar.

De asemenea, elevii, prin reprezentanți în diferitele structuri specifice ale școlii, iau parte la procesul decizional din unitatea de învățământ, fiind încurajați să facă propuneri, să sprijine și să se implice în dezvoltarea de activități și proiecte educaționale cu scop de dezvoltare personală, dar și privind contribuția tuturor la o cultură organizațională care să asigure starea de bine tuturor, precum și o prezență activă a școlii în viața comunității. În acest sens, feedbackul furnizat de elevi și descentralizarea unor decizii curriculare și de alt tip la nivelul acestora trebuie să devină indicatori de calitate ai procesului de învățământ.

D.8. Autonomie și responsabilitate

Prin Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, unitățile de învățământ sunt responsabilizate pentru a-și defini propria identitate, pornind de la asumarea filierei, conform art. 33 alin (3), prin proiectul planului de școlarizare, prin posibilitatea de a organiza concurs de admitere în clasa a IX-a, pentru anumite specializări sau pentru toate specializările, pentru maximum 50% din numărul de locuri atribuite prin planul de școlarizare.

Din perspectiva autonomiei, unitatea de învățământ decide atât asupra ofertei de discipline/module de pregătire care fac obiectul CDEOȘ, cât și asupra segmentului flexibil al curriculumului de specialitate, având posibilitatea de a oferi studiul extins/intensiv la o varietate de discipline de specialitate. În situația existenței segmentului flexibil al curriculumului de specialitate, în baza unei fundamentări care ia în considerare atât resursele unității de învățământ, cât și o analiză de nevoi de învățare a elevilor, modul de distribuire a orelor către anumite discipline de specialitate va avea ca scop studiul dezvoltat al respectivelor discipline care să asigure o învățare relevantă din perspectiva viitoarelor alegeri de trasee academice și profesionale în specialitate, precum și premisele pentru performanță în relație cu olimpiade și concursuri școlare.

Un alt element privește autonomia organizării schemelor orare la nivelul unității de învățământ. În acest sens, planurile-cadru prezintă distribuția generală a numărului de ore/săptămână pentru fiecare

disciplină și pentru fiecare an de studiu. Unitățile de învățământ au posibilitatea de repartizare a bugetului total de ore alocat fiecărei discipline într-o altă distribuție/frecvență decât cea prezentată în planurile-cadru.

Raportarea la bugetele anuale de ore ale fiecărei discipline permite:

- dezvoltarea programelor școlare pentru discipline/module de studiu care să aibă o încărcare a activităților de învățare în relație cu bugetul total de timp alocat, diminuându-se variabile care pot conduce la supraîncărcare;
- normarea cadrelor didactice.

În ansamblul constructului curricular și în raport cu acesta, autonomia, flexibilitatea și responsabilitatea vor viza o serie de dimensiuni (de exemplu, finalitățile, conținutul, strategiile, evaluarea și timpul de instrucție) și de tipuri de decizie (de exemplu, de a selecta, a adapta, a completa, a reduce, a crea sau co-crea elemente curriculare). Acestea pot avea diferite grade de impact curricular, de la unul minor, până la unul semnificativ. Prin noile planuri-cadru, pe diferite dimensiuni și tipuri de decizie, se face un prim pas în sensul asigurării autonomiei și flexibilizării curriculare. Prin programele școlare și prin elemente suport pentru aplicarea curriculumului, urmează să se asigure pașii care să contureze un nivel superior al descentralizării curriculare.

D.9. Accent pe constructivism, contextualizare, aplicabilitate și abordări integrate

La elaborarea planurilor-cadru de învățământ s-au avut în vedere atât nevoile specifice ale fiecărei filiere și fiecărui profil, cât și integrarea acestor nevoi într-o structură unitară.

În învățământul liceal tehnologic, o atenție deosebită s-a acordat pentru asigurarea celor două tipuri de ieșiri: absolvenți care finalizează trei ani de studiu, cu posibilitatea de certificare a calificărilor profesionale de nivel 3 CNC, respectiv absolvenți care finalizează întreg parcursul liceal (4 ani de studiu), cu posibilitatea de certificare a calificărilor profesionale de nivel 4 CNC și înscrierea la examenul național de bacalaureat. Tot din perspectiva învățământului liceal tehnologic s-a asigurat, prin curriculumul de specialitate și prin CDEOȘ, necesarul de ore de teorie și practică pentru modulele de specialitate, cu o alocare corespunzătoare a orelor de practică, atât prin stagii săptămânale, după caz cu număr diferit de săptămâni în funcție de nevoile specifice domeniilor de pregătire, cât și prin practică săptămânală pe tot parcursul anului școlar, în cazul învățământului dual, mai ales, practica fiind în relație directă cu ocupația/ocupațiile de pe piața muncii, urmând a fi desfășurată în condiții reale, la locul de muncă, în baza parteneriatelor încheiate de unitatea de învățământ cu operatorii economici de profil.

Indiferent de filieră, profil și specializare/calificare profesională, învățarea trebuie să fie corelată cu realitățile, nevoile și competențele cerute de piața muncii. În acest sens, în completarea planurilor-cadru se va avea în vedere elaborarea programelor școlare pentru discipline/modulele obligatorii, dar și pentru viitoare opționale în ofertă națională, cu accent pe constructivism, contextualizare, aplicabilitate și abordări integrate. În acest sens, mediului socioeconomic trebuie să-i fie recunoscut rolul de contributor (colaborator) la actul educațional, cu sugestii și contribuții curriculare. Unitățile de învățământ trebuie să se deschidă spre contribuțiile specialiștilor din mediul socioeconomic care, prin colaborare cu personalul didactic, pot asigura mai eficient transferul unor competențe necesare (de exemplu, privitor la educația juridică, educația financiară, tehnologie, aspecte vocaționale etc.). Aceste aspecte trebuie să devină indicatori de calitate ai procesului de învățământ.

Elemente de multidisciplinaritate, interdisciplinaritate și transdisciplinaritate vor face obiectul fiecărei programe școlare, urmărindu-se astfel sustenabilitatea învățării, prin asigurarea transferabilității competențelor generale și specifice în viitoare contexte de viață personală, familială, de grup/comunitară, precum și profesionale, pe termen mediu și lung, prefigurând un traseu asumat de învățare pe tot parcursul vieții. Având în vedere etapa de vârstă a elevilor din învățământul liceal, curriculumul trebuie să fie și o sursă pentru practici parentale validate științific, în beneficiul copiilor și familiei.

Prin viitoarele programe școlare și prin abilitarea curriculară a cadrelor didactice se va urmări o mai bună corelare între practicile de predare-învățare-evaluare și competențele ce trebuie formate la elevi, cu atenție pe pedagogie, centrarea pe elev a demersurilor didactice, printr-un mai bun management al feedback-ului și al diferențierii/personalizării în funcție de nevoi și interese de învățare, care să asigure rezultate mai bune ale învățării și un pronunțat caracter incluziv al educației.

D.10. Monitorizare și revizuire

Având în vedere elemente noi de flexibilizare a planurilor-cadru, precum și realitățile, perspectivele și oportunitățile domeniului educației, aplicarea planurilor-cadru de învățământ va avea asociat un proces de monitorizare prin care să se colecteze date care să permită luarea de măsuri și identificarea direcțiilor de revizuire (îmbunătățire sau de adaptare) a planurilor-cadru.

Un pas esențial va presupune stabilirea **unor mecanisme clare de evaluare a curriculumului scris (intenționat) și a curriculumului aplicat**, care să includă instrumente calitative și cantitative, adaptate nevoilor diverse ale elevilor și unităților de învățământ.

Observarea directă a activităților din clasă, analiza performanțelor elevilor la nivel local, regional și național, precum și consultarea actorilor implicați - profesori, elevi, părinți și comunități - sunt etape esențiale pentru a înțelege impactul curriculumului asupra procesului de învățare. Direcțiile de dezvoltare ar trebui să promoveze o raportare mai frecventă și transparentă a rezultatelor, accesibilă tuturor părților interesate.

Revizuirea curriculumului, fundamentată pe rezultatele monitorizării și evaluării, trebuie să fie un proces flexibil și periodic, care să asigure integrarea elementelor de noutate de la nivel mondial, în acord cu prioritățile naționale. În acest sens, este necesară o colaborare extinsă între instituții și organizații naționale și internaționale, precum OECD, care pot oferi modele și instrumente pentru actualizarea temelor/conținuturilor, precum și a metodelor. Accentul ar trebui să fie pus pe transferabilitatea competențelor, ca repere pentru rezultatele învățării, astfel încât curriculumul să rămână relevant într-o societate aflată în continuă schimbare. De asemenea, revizuirea periodică trebuie să includă soluții inovatoare pentru adaptarea la noile tehnologii educaționale și la diversitatea culturală, asigurând că procesul educațional este incluziv și centrat pe elev.

IV. PROFILUL SPECIFIC DE FORMARE AL ABSOLVENTULUI DE LICEU TEORETIC, TEHNOLOGIC ȘI VOCAȚIONAL

La elaborarea proiectelor de plan-cadru de învățământ s-au avut în vedere elementele generale, cât și cele specifice ale profilului de formare, pentru a asigura identitatea fiecărei filiere și, după caz, a fiecărui profil.

Profilul general, aprobat prin O.M.E. nr. 6731/2023, corespunde în mod direct curriculumului-nucleu (trunchiului comun), dar vizează indirect și curriculumul de specialitate și curriculumul la decizia elevului din oferta școlii. Profilul specific completează profilul general, fiind în corespondență directă cu segmentul CS - curriculum de specialitate.

Tabelul nr. 3.1. - Profilul specific al absolventului, filiera teoretică - profilul real

Descriptori ai competențelor de specialitate reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)	<i>Identifică și valorizează informații matematice, științifice și tehnologice, evaluează calitatea și acuratețea acestora. Utilizează și dezvoltă modele matematice și proprii științelor, inclusiv prin utilizarea noilor tehnologii și integrarea unor noțiuni fundamentale din domeniul Inteligenței Artificiale (IA). Formulează întrebări și definește probleme proprii domeniului matematic, al științelor și al tehnologiilor informatice. Furnizează argumente logice, implicându-se activ în teme matematice, științifice și cu privire la tehnologii. Analizează și interpretează date matematice, științifice și legate de tehnologii, în cadrul unor proiecte de microcercetare, specifice STEM. Abordează critic problematica din domeniul matematicii, științelor și tehnologiilor, inclusiv din perspectiva implicațiilor etice și profesionale. Transferă cunoașterea matematică și utilizează tehnologii pentru rezolvarea problemelor din domeniul științelor și din realitate.</i>
---	--

Tabelul nr. 3.2. - Profilul specific al absolventului, filiera teoretică - profilul umanist

<p>Descriptorii ai competențelor de specialitate reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)</p>	<p><i>Identifică scopul surselor pe care le accesează și determină acuratețea și fiabilitatea acestora.</i></p> <p><i>Prelucrează și interpretează informații, dovezi și/sau date, pentru a exprima idei, puncte de vedere, percepții și interpretări, în mod creativ, inclusiv în contexte ȘTIAM (științe, tehnologii, inginerie, arte, matematică) și implicând noțiuni fundamentale din domeniul IA.</i></p> <p><i>Formulează întrebări despre evenimente, fenomene și situații-problemă specifice domeniului umanist.</i></p> <p><i>Exprimă gânduri și idei asupra unei varietăți de subiecte, abstracte, specifice, cotidiene, inclusiv culturale.</i></p> <p><i>Se exprimă clar și fără dificultate în limba oficială, maternă și în limbi de circulație internațională.</i></p> <p><i>Deține un vocabular dezvoltat în baza căruia poate realiza descrieri clare, exprima puncte de vedere și dezvolta argumente.</i></p> <p><i>Colectează și organizează informații, dovezi și/sau date, din surse primare și secundare, accesate prin diverse media.</i></p> <p><i>Contribuie la discuțiile de grup, într-un registru formal sau informal, adecvat la situația și persoana (persoanele) în cauză.</i></p> <p><i>Poate recunoaște și interpreta indicii socioculturale/sociolingvistice și poate modifica în mod conștient formele lingvistice ale acestora de exprimare pentru a se exprima adecvat fiecărei situații.</i></p>
---	---

Tabelul nr. 3.3. - Profilul specific al absolventului, filiera tehnologică, toate profilurile

<p>Rezultatele învățării corespunzătoare filierei tehnologice reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)</p>	<p><i>Identifică soluții la probleme profesionale specifice calificării, prin valorificarea abilităților cognitive și practice.</i></p> <p><i>Aplică seturi de cunoștințe factice și teoretice în contexte largi, în cadrul domeniului de pregătire specific calificării, valorificând competențe de specialitate, transversale, digitale, verzi și de antreprenoriat social, privind managementul carierei, în contexte de comunicare și colaborare/muncă în echipă.</i></p> <p><i>Gestionează, prin efort propriu, activități în care se implică, în cadrul liniilor directe aferente unor contexte profesionale previzibile, dar care se pot schimba.</i></p> <p><i>Supraveghează activități de rutină ale altor persoane, preluând o anumită responsabilitate, pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților profesionale specifice calificării.</i></p> <p><i>Transferă competențe de specialitate în contexte variate.</i></p>
--	--

Tabelul nr. 3.4. - Profilul specific al absolventului, vocațională - profilul artistic

<p>Descriptorii ai competențelor de specialitate reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)</p>	<p><i>Utilizează, în contexte variate, elemente de limbaj și mijloace de expresie artistică (în funcție de specializare), asigurând sensibilizarea socială</i></p> <p><i>Se exprimă artistic (vizual, muzical, coregrafic, teatral), utilizând tehnici și, în unele cazuri, instrumente specifice, inclusiv în contexte ȘTIAM.</i></p> <p><i>Se exprimă, prin artă, la nivelul dimensiunilor afective, creative și estetice ale propriei personalități.</i></p> <p><i>Promovează elemente de patrimoniu cultural/opere de artă la diferite niveluri (local, regional, național și universal).</i></p> <p><i>Valorifică potențialul creativ propriu, în contexte diferite ale vieții sociale și profesionale.</i></p> <p><i>Transferă competențe de specialitate în contexte variate.</i></p>
---	--

Tabelul nr. 3.5. - Profilul specific al absolventului, filiera vocațională - profilul militar

Descriptori ai competențelor de specialitate reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)	<p><i>Internalizează regulile de conduită în scopul socializării militare primare.</i></p> <p><i>Utilizează și aplică noțiuni și concepte specifice domeniului militar, precum și practici generale de securitate cibernetică, în executarea și conducerea de activități cu specific militar, care presupun efort fizic și psihic, competențe digitale și de comunicare în limbile oficiale ale NATO.</i></p> <p><i>Manifestă un comportament etic și responsabil, fundamentat pe valori specifice profesiei militare.</i></p> <p><i>Stabilește roluri proprii, actuale și de perspectivă, în raport cu oportunitățile identificate în sistemul militar.</i></p> <p><i>Transferă competențe de specialitate în contexte variate.</i></p>
--	--

Tabelul nr. 3.6. - Profilul specific al absolventului, filiera vocațională - profilul pedagogic

Descriptori ai competențelor de specialitate reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)	<p><i>Identifică diferite nevoi de învățare și dezvoltare ale beneficiarului (antepreșcolar/preșcolar/școlar), în vederea adaptării activităților educaționale și organizării unor intervenții remediale.</i></p> <p><i>Utilizează o varietate de strategii didactice, precum și tehnologii digitale pentru sprijinirea activităților educaționale.</i></p> <p><i>Valorifică experiențe de învățare ale beneficiarilor (antepreșcolar/preșcolar/școlar), dobândite în alte contexte.</i></p> <p><i>Proiectează, desfășoară, evaluează, ameliorează și optimizează activități didactice/educaționale, implicând elemente de creativitate.</i></p> <p><i>Creează un mediu de învățare propice dezvoltării armonioase a copilului (sigur pe sine, corect, confortabil, prietenos etc.).</i></p> <p><i>Manifestă un set de valori și comportamente etice, precum și responsabilități față de profesia didactică, inclusiv cu alte cadre didactice și cu alți factori implicați în educație.</i></p> <p><i>Reflectează critic asupra comportamentului profesional, prin raportare la exigențele proprii și la așteptările celorlalți și consolidează motivații pentru dezvoltarea profesională continuă.</i></p>
--	---

Tabelul nr. 3.7. - Profilul specific al absolventului, filiera vocațională - profilul sportiv

Descriptori ai competențelor de specialitate reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)	<p><i>Valorifică optim, în competiții, potențialul fizic, tehnic, tactic, psihologic și teoretic, dobândit prin pregătirea sportivă practică.</i></p> <p><i>Valorifică componentele specifice pregătirii sportive proprii, prin integrarea cunoștințelor și a metodologiei însușite în pregătirea sportivă practică.</i></p> <p><i>Manifestă calități de organizator, arbitru și conducător al activităților sportive de instruire și de concurs/competiționale a grupelor de inițiere în disciplina sportivă în care s-a specializat.</i></p> <p><i>Manifestă constant un comportament bazat pe respect față de reguli, competitori, organizatori, arbitri și spectator.</i></p> <p><i>Evaluează obiectiv randamentul sportiv propriu, al partenerilor și al competitorilor.</i></p> <p><i>Transferă competențe de specialitate în contexte variate.</i></p>
--	---

Tabelul nr. 3.8. - Profilul specific al absolventului, filiera vocațională - profilul teologic

Descriptori ai competențelor de specialitate	<p><i>Utilizează corect limbajul teologic.</i></p> <p><i>Corelează cunoștințele religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ.</i></p>
--	--

reflectând triada cunoștințe declarative (ce știm să comunicăm) - cunoștințe procedurale (ce știm să facem) - valori (ce este important și de ce)	<p><i>Interpretează fapte, fenomene și atitudini din viața cotidiană, în relație cu valorile religioase ale propriei credințe și cu respectarea diversității religioase a lumii.</i></p> <p><i>Valorizează învățăturile de credință în viața comunității.</i></p> <p><i>Transpune valori și cunoștințe religioase în structura propriilor atitudini și comportamente.</i></p> <p><i>Transferă competențe de specialitate în contexte variate.</i></p>
---	---

V. ALFABETIZARE FUNCȚIONALĂ, PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR ȘI ABORDĂRI ȘTIAM ÎN PLANURILE-CADRU PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL CU FRECVENȚĂ ZI

În conformitate cu Anexa la Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, definițiile alfabetizării funcționale (definiția 3) și ale abordării ȘTIAM (definiția 54) fundamentează orientarea noului curriculum liceal spre dezvoltarea de competențe transversale, aplicabile în viața reală și suport al învățării pe tot parcursul vieții, fiind în concordanță cu obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD 4 - educație de calitate), Recomandarea Consiliului UE privind competențele-cheie din 2018, dar și cu documentele de politici naționale privind educația digitală și inovarea.

În acest sens, planurile-cadru pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi, sunt proiectate astfel încât să ofere elevilor oportunități de a învăța într-un mod integrat, bazat pe investigație, colaborare, rezolvare de probleme și exprimare creativă - în spiritul acestor două repere strategice, urmând a fi completate prin programele școlare care vor detalia competențele generale și specifice, metodele de lucru și resursele necesare.

Astfel, **alfabetizarea funcțională** reprezintă un set de competențe care permite unei persoane să ia decizii în mod autonom, pentru a-și atinge obiectivele, pentru a-și dezvolta potențialul și pentru a participa în societate. Alfabetizarea funcțională cuprinde următoarele componente:

- competența de a înțelege, a utiliza și a evalua texte și de a reflecta asupra acestora;
- alfabetizarea matematică, definită drept competența de a utiliza raționamentul, conceptele, procedurile, faptele și instrumentele matematice pentru a descrie, explica și prezice fenomene;
- alfabetizarea științifică, definită drept competența de a interacționa cu probleme legate de știință și cu ideile științei, ca un cetățean reflexiv, pentru a descrie, explica și evalua datele și dovezile în mod științific.

În sensul dat de lege, planurile-cadru pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi, răspund acestei cerințe prin:

- cuprinderea în trunchiul comun a unor discipline cheie, precum limba română, matematică, științe, TIC, toate vizând explicit formarea unor competențe de alfabetizare funcțională;
- accentul pe aplicabilitate și contextualizare, menționat ca direcție de dezvoltare (D.9), care cere ca programele școlare viitoare să abordeze conținuturile din perspectiva problemelor reale, a nevoilor comunității și a realităților socio-economice; această perspectivă depășește simpla acumulare de cunoștințe, solicitând dezvoltarea gândirii critice, a exprimării clare și a transferului inter- și transdisciplinar.
- evaluarea axată pe competențe, susținută de dezvoltarea standardelor naționale de evaluare, care va măsura nu doar reproducerea acestora ci, mai ales, gradul de utilizare funcțională a cunoștințelor, în mod activ, reflexiv și contextualizat, pentru rezolvarea de probleme reale, participarea la viața socială, profesională și personală.

Pentru atingerea obiectivelor propuse, sunt esențiale **formarea continuă a cadrelor didactice**, dezvoltarea de **resurse educaționale transdisciplinare** și implementarea unui sistem de **monitorizare a alfabetizării funcționale**, ca indicator de calitate al curriculumului aplicat.

Referitor la **abandonul școlar**, în cazul învățământului liceal și specificul grupeii de vârste a elevilor, riscul de abandon apare într-un moment critic al formării personale și profesionale a adolescenților, cu

posibile consecințe directe asupra integrării sociale și economice viitoare. Prin structurarea noilor planuri-cadru, Ministerul Educației și Cercetării urmărește să răspundă mai bine nevoilor elevilor aflați în risc educațional, printr-o ofertă curriculară mai flexibilă, coerentă și relevantă. A fost avută în vedere regândirea semnificațiilor segmentelor curriculare, integrarea competențelor transversale, precum și echilibrarea între disciplinele obligatorii și cele la alegere, într-un mod care susține participarea, motivația și succesul școlar al tuturor elevilor.

Incluziunea educațională este un principiu esențial al politicilor curriculare actuale și este reflectată în planurile-cadru pentru învățământul liceal prin deschiderea către trasee diferențiate, diversitate culturală, nevoi educaționale speciale și contexte sociale variate.

Ca strategie care să asigure funcționarea integrată a sprijinului pentru elevii aflați în dificultate/risc de abandon școlar, noile planuri-cadru au fost gândite în corelație cu programele și serviciile educaționale menționate în Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, precum programul „Școala după școală”, care oferă activități educative complementare, recreative sau de consolidare a învățării, programul „Învățare remedială”, destinat elevilor cu dificultăți de învățare sau aflați în risc de abandon, inclusiv din învățământul liceal, respectiv Programul Național Integrat de Reducere a Abandonului Școlar, axat pe asigurarea transportului gratuit, burse sociale, rechizite și acces la masa sănătoasă.

Tot în acest context, legea prevede la art. 67 alin. (5) lit. f) adaptarea curriculară ca una dintre măsurile de incluziune și sprijin pentru elevii cu cerințe educaționale speciale sau aflați în risc de excluziune educațională. Astfel, planurile-cadru pentru învățământul liceal se aliniază cu obiectivele proiectului „Reglementări noi pentru un curriculum relevant și educație deschisă”, implementat de Ministerul Educației și Cercetării, care prevede elaborarea și pilotarea a 10 strategii de adaptare curriculară în licee cu un număr mare de elevi vulnerabili. Aceste adaptări vizează nu numai planurile-cadru, ci toate elementele reglatoare ale curriculumului și pot presupune flexibilizarea orarului, accent pe competențe funcționale, personalizarea conținuturilor, contextualizarea învățării și utilizarea resurselor digitale în procesul de învățare, fiind acordată atenția cuvenită formării cadrelor didactice pentru sprijin specific și colaborarea cu serviciile de consiliere școlară. Privite drept cadru cu multiple elemente de autonomie și flexibilitate, planurile-cadru permit implementarea acestor strategii, iar unităților de învățământ să adapteze organizarea și desfășurarea procesului educațional în funcție de nevoile proprii ale elevilor și vulnerabilităților acestora. Astfel, adaptările curriculare și flexibilitatea oferită de noua structură curriculară permit personalizarea parcursului educațional al elevilor, reducând presiunea uniformizării și susținând integrarea socio-educațională și profesională, după caz.

Abordarea ȘTIAM (STEM/STEAM) este consacrată ca reper internațional pentru pregătirea elevilor pentru o societate a inovației și a tehnologiei, prin lege reprezentând o abordare educațională care formează competențe în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei, artei și matematicii, prin înțelegerea fenomenelor din viața reală din perspective diferite, într-o manieră interdisciplinară.

Planurile-cadru reflectă abordarea ȘTIAM astfel:

a) în raport cu structura curriculară:

- gruparea disciplinelor pe arii curriculare facilitează conexiuni între științe, matematică și tehnologii;
- integrarea artelor în zona disciplinelor obligatorii (ex. educație vizuală, muzicală, teatrală) susține expresia creativă în cadrul demersurilor STEM → STEAM;
- prezența disciplinei TIC la toate filierele și în toți anii de studiu, inclusiv precizări pentru orientarea elaborării programelor școlare spre includerea unor elemente legate de bazele programării, IA și securitate cibernetică;

b) la nivel de principii de proiectare curriculară:

- orientarea explicită spre „constructivism, contextualizare și abordări integrate” (D.9), menționând multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea ca direcții pentru viitoarele programe școlare;

- se prevede dezvoltarea unor opționale integrate, semnificative din perspectiva interdisciplinarității, în care se vor putea aborda teme complexe precum sustenabilitatea, digitalizarea, IA etc., într-un mod transcurricular, inclusiv ȘTIAM.

Conform Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, art. 19 alin. (19) lit. b) și art. 207 alin. (2) prevăd organizarea și funcționarea cluburilor și cercurilor ȘTIAM, la nivelul unităților de învățământ fiind încurajată înființarea de laboratoare de informatică, de științe, tehnologie, inginerie, artă și matematică (ȘTIAM), prin care să se asigure dezvoltarea competențelor ȘTIAM, atât prin curriculum, cât și complementar.

VI. ELEMENTE STRUCTURALE ALE PLANURILOR-CADRU PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL

Planurile-cadru de învățământ liceal păstrează elemente structurale ale planurilor-cadru pentru învățământul primar și gimnazial și adaugă o serie de elemente specifice acestui nivel de învățământ.

Se menține gruparea disciplinelor/modulelor de studiu pe ariile curriculare *Limbă și comunicare, Matematică și științe ale naturii, Om și societate, Arte, Educație fizică, sport și sănătate, Tehnologii, respectiv Consiliere și orientare.*

Planurile-cadru pentru învățământul liceal cuprind următoarele **segmente curriculare**: *trunchi comun (TC), curriculum de specialitate (CS), curriculum la decizia elevului din oferta școlii (CDEOȘ).*

Conform Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, disciplinele pot fi și de tip modular, în sensul în care o *disciplină școlară modulară* reprezintă acea disciplină al cărei studiu se poate desfășura pe o perioadă de timp mai mică de un an școlar.

Planurile-cadru stabilesc numărul de ore alocate pentru fiecare disciplină/modul pentru o săptămână.

În planurile-cadru pentru învățământul liceal, filiera tehnologică, se asociază și *numărul total de ore/an școlar alocate stagiilor de pregătire practică.*

Pentru fiecare plan-cadru de învățământ există *note specifice* în care sunt incluse precizări și detalieri necesare aplicării.

VII. TRUNCHIUL COMUN (TC)

Pentru învățământul liceal, trunchiul comun se constituie din discipline/domenii de studiu/module de pregătire **obligatorii tuturor elevilor, indiferent de filieră, profil și specializare/calificare profesională**, astfel: un număr de *15 discipline la fiecare dintre clasele a IX-a și a X-a*, cu buget cumulat săptămânal de 19 ore la clasa a IX-a și de 20 de ore la clasa a X-a, respectiv dintr-un număr de *12 discipline la clasa a XI-a și 11 discipline la clasa a XII-a*, cu buget cumulat săptămânal de 14 ore la clasa a XI-a și de 13 ore la clasa a XII-a. Majoritatea disciplinelor din TC sunt în **corespondență cu probe ale examenului național de bacalaureat** (obligatorii/la alegere).

Trunchiul comun asigură, în principal, dezvoltarea culturii generale, contribuie la formarea **competențelor-cheie** și susține **alfabetizarea funcțională**, fiind în relație directă cu **profilul de formare al absolventului, acoperind toate ariile curriculare**, cel puțin în clasele a IX-a și a X-a.

Programele școlare pentru disciplinele cu alocare orară în acest segment curricular sunt elaborate de grupurile de lucru specifice, constituite la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, și aprobate prin ordin al ministrului educației și cercetării.

Tabelul nr. 4 - Trunchiul comun - discipline și alocarea bugetelor de ore pe ani de studiu/cumulat. Corespondența cu probe ale examenului național de bacalaureat

ARI CURRICULARE Discipline/ Module	Număr de ore alocate din segmentul TC	Total ore TC/liceu*	Corespondență discipline TC	Indicativ cu probă examen
---------------------------------------	--	------------------------	--------------------------------	------------------------------

	Clasa a IX-a	Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a		probe examenului național baccalaureat	ale de național baccalaureat **
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	6	6	5	5	782		
Limba și literatura română (inclusiv unități de învățare de gramatică, respectiv elemente de oratorie, retorică și abilități media)	3	3	2	2	356	Da	A01, A1/A2/A3
Limba modernă 1 (inclusiv elemente de interculturalitate)	2	2	2	2	284	Da	B ⁽¹⁾ , E a)
Limba modernă 2	1	1	1	1	142	Da	B ⁽¹⁾ , E a)
MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII	5	5	-	-	360		
Matematică	2	2	-	-	144	Da	E a), E b), F
Biologie	1	1	-	-	72	Da	E a), E b), F
Chimie	1	1	-	-	72	Da	E a), E b), F
Fizică	1	1	-	-	72	Da	E a), E b), F
OM ȘI SOCIETATE	4	5	5	5	638		
Istorie (în clasele a XI-a și a XII-a, disciplina se va axa pe istoria românilor și a României; Academia Română va fi implicată în elaborarea curriculumului de specialitate)	1	1	1	1	142	Da	E a), E b), F
Istoria evreilor. Holocaustul	-	-	1	-	36	Nu	
Istoria comunismului din România	-	-	-	1	34	Nu	
Geografie (în clasele a XI-a și a XII-a, disciplina se va axa pe geografia României, va conține și tematici privind geologia; Academia Română va fi implicată în elaborarea curriculumului de specialitate)	1	1	1	1	142	Da	E a), E b), F
Religie (inclusiv cu abordarea unor aspecte moral-etice și privind cultivarea spiritului de toleranță și a respectului reciproc)	1	1	1	1	142	Da	E a), E b), F
Disciplină socio-umană***	1	2	1	1	142	Da	E a), E b), F
ARTE	1	1	1	-	108		

Discipline din domeniul arte****	1	1	1	-	108	Nu (excepție filiera vocațională, profil artistic, în cazul în care orele sunt realocate disciplinelor de specialitate)	
EDUCAȚIE FIZICĂ, SPORT ȘI SĂNĂTATE	1	1	1	1	142		
Educație fizică și sport	1	1	1	1	142	Nu (excepție filiera vocațională, profil sportiv, în cazul în care orele sunt realocate disciplinelor de specialitate)	
TEHNOLOGII	1	1	1	1	142		
Tehnologia informației și a comunicațiilor (inclusiv elemente de securitate cibernetică, siguranță pe internet, IA, elemente introductive în programare)	1	1	1	1	142	Da	C
CONSILIERE ȘI ORIENTARE	1	1	1	1	142		
Dezvoltare personală și consiliere pentru carieră	1	1	1	1	142	Nu	
Total ore TC /clasă	19	20	14	13	2350		

*Totaluri orientative determinate pe o structură de 36 de săptămâni ale anilor școlari ce corespund claselor a IX-a, a X-a și a XI-a, respectiv de 34 de săptămâni la clasa a XII-a, incluzând și săptămânile dedicate programelor naționale *Săptămâna verde* și *Școala Altfel*, ale căror metodologii vor fi revizuite, inclusiv din perspectiva aportului curricular.

**Indicative conform prevederilor art. 102 din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare.

⁽¹⁾Cerințele din Legea 198/2023, referitoare la susținerea examenului național de bacalaureat la limbi moderne este respectată pentru fiecare dintre elevi, bugetul de ore de studiu pentru limba modernă 1 fiind constituit din cumularea bugetelor de ore de la nivelurile de învățământ primar, gimnazial și liceal (peste 800 de ore, suficient inclusiv pentru nivelul C1, conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi - CECRL), iar pentru limba modernă 2, din cumularea bugetelor de ore de la nivelurile gimnazial și liceal (peste 400 de ore, suficient inclusiv pentru nivelul B1, conform CECRL*). În completare, posibilitatea elevilor de liceu de a studia limbă modernă prin CDEOȘ, pe grupe, în funcție de nevoile particulare de învățare identificate, aduce un plus adresat fiecărui elev, printr-un demers adaptat. (*<https://europass.europa.eu/ro/common-european-framework-reference-language-skills>)

***În cadrul denumirii generale a disciplinei socio-umane, pentru toate filierele, profilurile și specializările/calificările profesionale, bugetul de ore corespunzător TC este alocat următoarelor discipline specifice:

Disciplină socio-umană	Clasa a IX-a	Clasa a X-a		Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
	Logică	Psihologie	Sociologie	Filosofie	Economie și educație antreprenorială (incluzând abordări care integrează și elemente de educație financiară și juridică - legislația muncii)

Nr. ore/săptămână	1	1	1	1	1
-------------------	---	---	---	---	---

***În cadrul denumirii generale a disciplinelor din domeniul arte, pentru toate filierele, profilurile și specializările/calificările profesionale, bugetul de ore corespunzător TC este alocat următoarelor discipline specifice:

Discipline din domeniul arte	Clasa a IX-a		Clasa a X-a		Clasa a XI-a	
	Educație muzicală	Educație vizuală	Educație muzicală	Educație vizuală	Educație teatrală	Educație teatrală
Fracțiuni din buget ore/săptămână	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Nr. ore/ săptămână	1		1		1	

În cazul învățământului liceal vocațional, în funcție de profil și după caz, orele din TC alocate disciplinei Religie, respectiv orele din TC alocate disciplinelor care nu fac obiectul probelor examenului național de bacalaureat pentru elevii de la celelalte filiere (disciplinele din domeniul arte, disciplina Sport) pot fi realocate disciplinelor de specialitate din CS. Aceste situații particulare vor fi evidențiate în planurile-cadru și detaliate, după caz, în notele specifice ale acestora.

Tabelul nr. 5 - Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC

Arii curriculare și discipline cu alocare orară în TC	Direcții de dezvoltare a programelor școlare pentru disciplinele cu alocare orară din TC
LIMBĂ ȘI COMUNICARE*	<ul style="list-style-type: none"> - conectarea literaturii, limbii și culturii cu realitatea contemporană și diversitatea culturală, cu accent pe modul în care literatura reflectă societatea, valorile și evoluția culturală, evidențiind legătura dintre texte literare și contextul istoric, social și cultural, precum și pe promovarea înțelegerii și respectului pentru diversitatea lingvistică și culturală, încurajând elevii să exploreze multiplele perspective oferite de literaturile lumii,
Limba și literatura română	<ul style="list-style-type: none"> - orientarea învățării către înțelegerea și analiza problemelor societății actuale, procesul de învățare fiind direcționat și spre discutarea temelor relevante din societatea contemporană, cum ar fi migrația, digitalizarea, identitatea și schimbările sociale; prin textele studiate și activitățile propuse, elevii vor fi încurajați să reflecteze asupra acestor probleme și să-și dezvolte abilitățile de gândire critică și exprimare personală, - accentuarea perspectivei literaturii ca expresie a identității culturale și vector de coeziune socială, în baza rolului său de a transmite tradiții, valori și experiențe umane, evidențiind contribuțiile diverselor grupuri sociale, inclusiv ale femeilor și minorităților; literatura va fi abordată ca un spațiu de întâlnire a diferitelor idei și perspective, promovând incluziunea și înțelegerea reciprocă, - aprofundarea studiului limbilor și comunicării pentru o exprimare clară și corectă, cu acordarea atenției elementelor fundamentale ale gramaticii și regulilor de comunicare, atât în limba română, cât și în limbile moderne; elevii vor fi ghidați să înțeleagă structura și funcțiile limbii, să comunice eficient în
Limba modernă 1	
Limba modernă 2	
*Inclusiv prin Limba și literatura maternă	

	<p>contexte diverse și să aplice aceste cunoștințe în situații reale, de la conversații cotidiene la prezentări și discuții formale.</p>
<p>MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII</p>	<ul style="list-style-type: none"> - valorificarea relațiilor dintre științe și viața cotidiană, inclusiv din perspectiva interdisciplinară și transdisciplinară, prin dezvoltarea de activități și proiecte care evidențiază legătura dintre cunoștințele de matematică, fizică, chimie și biologie cu probleme reale, din viața de zi cu zi, și cu alte domenii precum tehnologia, medicina sau economia, - orientarea procesului de învățare spre o mai bună înțelegere și rezolvare a problemelor de mediu și sănătate, cu accent pe abordarea științelor prin prisma problemelor societății contemporane, cum ar fi schimbările climatice, poluarea, bolile moderne, dezvoltarea durabilă, tehnologiile hidrogenului, precum și alte aspecte relevante pentru sănătatea și bunăstarea omului și a ecosistemului, - valorificarea disciplinelor ca instrumente pentru dezvoltarea gândirii critice și a capacității de rezolvare a problemelor complexe, prin promovarea activităților care încurajează elevii să analizeze, să interpreteze și să propună soluții la probleme reale, prin aplicarea conceptelor matematice și științifice, - integrarea istoriei științei și a contribuției cercetătorilor de diverse origini, fără discriminare, pentru o înțelegere holistică a evoluției cunoașterii, inclusiv prin raportare la descoperirile și invențiile majore, precum și cu evidențierea contribuțiilor semnificative aduse de cercetători din diverse culturi și perioade istorice, pentru a înțelege mai bine dezvoltarea științei și tehnologiei, - accentuarea rolului experimentului și al învățării prin investigație și explorare directă, cu promovarea metodelor de învățare prin experiment, investigație și simulare, care să stimuleze curiozitatea științifică și să permită elevilor să înțeleagă conceptele prin aplicare practică, - valorizarea contextelor în care disciplinele au aplicații în/utilizează tehnologia digitală și inovațiile moderne, fundamente pentru modele algoritmice, gândire computațională, cu integrarea unor activități care să pună în evidență aplicațiile matematicii și științelor în tehnologiile moderne, cum ar fi inteligența artificială, robotică, genetică, medicină personalizată, inginerie sustenabilă și alte domenii emergente, - promovarea educației pentru sănătate prin integrarea conceptelor de biologie, chimie și fizică, prin abordări integrate despre corpul uman, nutriție, igienă, activitate fizică și impactul factorilor de mediu asupra sănătății, - dezvoltarea competențelor de argumentare științifică și a comunicării rezultatelor, asigurând contexte relevante pentru interpretarea de date, redactarea unor observații și concluzii în activități de laborator și comunicarea eficientă a concluziilor experimentelor sau ale investigațiilor științifice, utilizând un limbaj adecvat, - introducerea conceptului de responsabilitate etică în știință și tehnologie, integrând discuții despre dilemele etice în știință, precum utilizarea biotehnologiilor, inteligența artificială, cercetările controversate și responsabilitatea socială a oamenilor de știință.
<p>Matematică Biologie Chimie Fizică</p>	
<p>OM ȘI SOCIETATE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promovarea unei înțelegeri critice și reflexive asupra trecutului și a evoluției sociale și culturale, orientând studiul istoriei pe analiza critică a evenimentelor, proceselor și personalităților istorice, încurajând elevii să reflecteze asupra impactului acestora asupra lumii contemporane și asupra identității proprii și colective, - propunerea unor contexte de învățare integrată la nivelul ariei curriculare pentru a înțelege problemele globale și provocările actuale, prin care elevii vor
<p>Istorie Geografie Disciplină socio-umană Religie</p>	

<p>Istoria evreilor. Holocaustul Istoria comunismului din România</p>	<p>explora concepte din istorie, geografie, economie și filosofie, precum și pentru aprofundarea problematicilor majore precum globalizarea, schimbările climatice, conflictele sociale și economice, migrația și drepturile omului, dezvoltând o perspectivă interdisciplinară asupra lumii,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea abilităților de argumentare, analiză a informațiilor, de luare a deciziilor informate, utilizând gândirea critică, analitică și elemente de argumentare logică, - înțelegerea diversității culturale, religioase și a valorilor sociale, încurajând respectul și dialogul intercultural, precum și dezvoltarea interesului elevilor pentru explorarea diferitelor moduri de a vedea lumea și valorile sociale care contribuie la coeziunea comunităților - dezvoltarea preocupărilor pentru înțelegerea mediului și a impactului activităților umane asupra acestuia, precum și pentru înțelegerea relației dintre om și mediul înconjurător, prin explorarea problemelor actuale și de perspectivă, precum sustenabilitatea, urbanizarea, resursele naturale, tranziția ecologică și adaptarea la schimbările climatice, în vederea unei dezvoltări durabile, - dezvoltarea competențelor financiare și antreprenoriale, cu accent pe înțelegerea conceptelor economice fundamentale, educație financiară și antreprenorială, inclusiv juridică, ajutând elevii să navigheze în lumea economică și să ia decizii financiare și contractuale responsabile, - integrarea reflecției etice și morale în abordarea disciplinelor din cadrul ariei curriculare, cu includerea de discuții despre dileme etice și morale, pentru a ajuta elevii să dezvolte o înțelegere profundă a valorilor și a responsabilității sociale, - accent pe implicații moral-etice prin educația religioasă, cu o cuprindere relevantă a unor elemente de istoria religiilor și cultivând spiritul de toleranță și respectul reciproc, - promovarea educației pentru cetățenie activă și participativă, prin care elevii să fie încurajați să fie cetățeni informați și implicați în comunitate, să își înțeleagă drepturile și responsabilitățile și să contribuie activ la rezolvarea problemelor sociale, - explorarea identității personale și sociale prin sprijinirea elevilor în a-și cunoaște mai bine propriile valori, emoții și moduri de gândire, prin utilizarea conceptelor psihologice și filosofice care să le îmbunătățească înțelegerea de sine și relațiile interpersonale, - integrarea unor noțiuni și reflecția asupra acestora privind prevenirea și combaterea de stereotipuri, prejudecăți, discriminări, discriminări multiple, în paralel cu promovarea drepturilor egale, egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, rezolvarea nonviolentă a conflictelor, limitele personale și exprimarea consimțământului etc.
<p>ARTE</p> <p>Discipline din domeniul arte (Educație muzicală, educație vizuală, educație teatrală)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - promovarea creativității și expresivității personale prin explorarea diverselor forme de artă, cu accent pe încurajarea elevilor să își exprime ideile și emoțiile prin muzică, desen, pictură, sculptură, artele spectacolului și alte forme de artă, dezvoltându-și creativitatea și încrederea în sine, - abordarea interdisciplinară a artelor, pentru a înțelege legătura dintre artă, cultură și societate, cu evidențierea rolului artelor în reflectarea și influențarea culturii și societății, prin studierea operelor artistice din diverse perioade istorice și culturi și prin conectarea acestora cu contextul social, istoric și cultural, - învățarea prin practică, urmărind dezvoltarea abilităților tehnice și a cunoștințelor artistice prin activități practice, elevii fiind încurajați să

	<p>experimenteze diferite tehnici și materiale, învățând elementele de bază ale artei vizuale, artei teatrale și ale muzicii, prin exerciții practice, creație și interpretare,</p> <ul style="list-style-type: none"> - valorificarea diversității culturale prin explorarea muzicii și artelor vizuale din diferite culturi și perioade, cu includerea unor studii de artă vizuală, teatrală și de muzică din diverse culturi, pentru a promova înțelegerea și aprecierea diversității artistice globale și pentru a încuraja deschiderea către noi forme de expresie, - dezvoltarea abilităților de analiză și apreciere critică a operelor/creațiilor de artă, muzică și teatru, elevii urmând a învăța să interpreteze și să analizeze produse artistice, dezvoltându-și gândirea critică și capacitatea de a aprecia nuanțele stilistice, tehnice și conceptuale ale acestora, - integrarea noțiunilor de istoria artelor vizuale, teatrale și de istoria muzicii, pentru a înțelege evoluția stilurilor și influențelor artistice, cu trimiteri la elemente de istoria tuturor artelor, pentru a ajuta elevii să înțeleagă cum au evoluat diferitele stiluri artistice și cum au influențat dezvoltarea culturală a societăților, - promovarea artelor ca mijloc de comunicare și colaborare, încurajând elevii să participe la proiecte de grup, spectacole și expoziții, dezvoltând abilități de comunicare, colaborare și lucru în echipă prin intermediul artelor, - încurajarea experimentării și inovării artistice prin utilizarea tehnologiilor moderne, cu integrarea de activități care să combine arta tradițională cu noile tehnologii, cum ar fi arta digitală, designul grafic sau muzica electronică, pentru a stimula inovația și adaptarea la mediul artistic contemporan, - promovarea artelor ca mijloc de relaxare și gestionare a stresului, cu includerea de activități care să sublinieze beneficiile artelor asupra stării de bine emoționale, încurajând elevii să folosească artele ca forme de relaxare, meditație și exprimare personală.
EDUCAȚIE FIZICĂ, SPORT ȘI SĂNĂTATE	<ul style="list-style-type: none"> - promovarea unui stil de viață activ și sănătos, prin integrarea activităților sportive și a educației pentru sănătate, cu accent pe importanța mișcării și a activității fizice pentru menținerea sănătății fizice și mentale, încurajând elevii să adopte obiceiuri sănătoase și să participe regulat la activități sportive, - dezvoltarea abilităților motrice, a coordonării și a aptitudinilor fizice prin activități variate și adaptate nivelului fiecărui elev, prin raportarea la o gamă largă de abilități fizice, de la forță și rezistență la coordonare și agilitate, prin activități diverse, astfel încât toți elevii să își poată atinge potențialul, - consolidarea valorilor sociale și a spiritului de echipă, prin sport și competiție bazată pe fair-play, subliniindu-se importanța respectului, cooperării și fair-play-ului în cadrul activităților sportive, precum și contribuind la dezvoltarea unui comportament etic și a spiritului de echipă, - promovarea incluziunii și adaptarea activităților fizice pentru elevii cu nevoi speciale, cu orientări pentru crearea unui mediu sportiv incluziv, în care toți elevii, inclusiv cei cu dizabilități, să aibă acces la activități fizice adaptate, favorizând participarea activă și egalitatea de șanse, - integrarea noțiunilor de nutriție, prevenție și sănătate mentală în activitățile sportive, incluzând elemente de educație pentru alimentație sănătoasă, prevenirea accidentărilor și gestionarea stresului, consolidând la elevi înțelegerea legăturii dintre activitatea fizică, sănătatea fizică și cea mentală, precum și întărirea comportamentelor sănătoase, - dezvoltarea rezilienței, a disciplinei și a auto-motivării prin sport, cu accent pe modul în care sportul contribuie la dezvoltarea trăsăturilor personale esențiale,
Educație fizică și sport	

	<p>cum ar fi reziliența, disciplina, perseverența și capacitatea de a-și stabili și atinge obiectivele,</p> <ul style="list-style-type: none"> - explorarea diversității sporturilor și a activităților fizice pentru a încuraja participarea și interesul continuu, prin expunerea elevilor la o varietate de sporturi și activități fizice, de la sporturi tradiționale la activități moderne (de exemplu, fitness, yoga, dans), pentru a descoperi ce li se potrivește și pentru a încuraja practicarea sportului pe termen lung, de întreținere, ca hobby sau de performanță, - promovarea educației pentru siguranță și prevenirea accidentelor în activitățile fizice și sportive, cu includerea de noțiuni despre siguranță în sport, reguli de bază pentru evitarea accidentelor și măsuri de prim-ajutor, astfel încât elevii să poată participa în condiții de siguranță, inclusiv în relație cu siguranța rutieră (din perspectiva desfășurării de activități fizice prin ciclism sau alergare), - încurajarea participării la competiții și activități extracurriculare pentru dezvoltarea performanței și a aptitudinilor sportive, pentru dezvoltarea abilităților elevilor, a învăța să gestioneze succesul și eșecul și a se motiva prin experiențe competitive.
TEHNOLOGII	
Tehnologia informației și a comunicațiilor	<ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea competențelor digitale fundamentale necesare pentru evaluarea la proba C de competențe digitale, din cadrul examenului național de bacalaureat; astfel, programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a vor asigura dezvoltarea competențelor de bază în utilizarea tehnologiei, acoperind utilizarea software-ului de bază, instrumente de procesare a informației, gestionarea fișierelor, și securitatea digitală de bază, - formarea competențelor de securitate cibernetică și utilizare sigură a internetului; astfel, programele școlare pentru clasele a XI-a și a XII-a vor include teme/module dedicate securității online, gestionării datelor personale, prevenției atacurilor cibernetice și comportamentului sigur în mediul digital, pregătind elevii pentru utilizarea responsabilă a internetului și protejarea propriei identități digitale, - utilizarea eficientă, etică și responsabilă a aplicațiilor social-media, în aceste sens elevii urmând a învăța despre impactul social-media, gestionarea reputației online, combaterea fake news și recunoașterea comportamentului etic în spațiul virtual, încurajând o prezență digitală conștientă și responsabilă, - dezvoltarea abilităților de creare și administrare de pagini web, cu includerea de noțiuni de design web, limbaje de programare web (de exemplu HTML, CSS, JavaScript) și gestionarea platformelor de administrare a conținutului, astfel încât elevii să poată dezvolta și gestiona eficient site-uri web pentru uz personal, educațional sau profesional, - introducerea elementelor de programare și automatizare în contextul roboților și inteligenței artificiale, la profilurile real și tehnic, unde elevii vor explora elemente de programare de bază, aplicată în robotică, dezvoltând abilități de scriere a codului pentru roboți, automatizare și integrarea senzorilor, pregătindu-i pentru noile provocări ale tehnologiei moderne, - promovarea gândirii computaționale și a rezolvării problemelor prin algoritmi, cu includerea de contexte prin care elevii dezvoltă gândirea computațională și a abilități de rezolvare a problemelor, prin algoritmi și codificare, consolidând logica și abilitatea de a aborda probleme complexe într-un mod structurat, - integrarea noțiunilor de inteligență artificială și învățare automată, cu includerea unor concepte de bază privind inteligența artificială și machine learning, învățând despre aplicațiile acestora în viața de zi cu zi și impactul lor asupra viitorului tehnologic,

	<ul style="list-style-type: none"> - abordarea interdisciplinară a tehnologiei prin proiecte și aplicații practice, încurajând elevii să aplice cunoștințele TIC în proiecte interdisciplinare care să implice design grafic, dezvoltare de aplicații, programare sau modelare 3D, pentru a înțelege mai bine impactul tehnologiei în diverse domenii, - promovarea competențelor de comunicare digitală și colaborare online, cu includerea de activități care dezvoltă abilități de colaborare virtuală, utilizarea eficientă a instrumentelor de comunicare digitală (email, videoconferințe, platforme colaborative), și managementul proiectelor online, pregătindu-i pe elevi pentru munca în echipă, - explorarea aspectelor etice și de reglementare privind utilizarea tehnologiei, în baza unor discuții despre etica digitală, drepturile și responsabilitățile utilizatorilor de tehnologie, respectarea proprietății intelectuale și utilizarea legală a software-ului, formând o înțelegere holistică a impactului tehnologic asupra societății.
CONSILIERE ȘI ORIENTARE	<ul style="list-style-type: none"> - sprijinirea dezvoltării personale, prin autocunoaștere și gestionarea emoțiilor, cu accent pe activități care îi ajută pe elevi să-și descopere punctele forte, valorile și interesele personale, dezvoltându-și abilitățile de gestionare a emoțiilor, reziliența și încrederea în sine, - orientarea elevilor către planificarea carierei și luarea deciziilor informate, cu accent pe explorarea opțiunilor de carieră, stabilirea obiectivelor profesionale și dezvoltarea abilităților de luare a deciziilor, astfel încât elevii să poată face alegeri informate cu privire la traseul educațional și profesional, - dezvoltarea competențelor de comunicare și relaționare interpersonală, în vederea comunicării eficiente ascultării active, rezolvării conflictelor și colaborării în diverse contexte sociale și profesionale, dezvoltând abilități esențiale pentru succesul personal și profesional, - promovarea educației pentru sănătate mentală și gestionarea stresului, cu includerea de activități care să sprijine elevii în identificarea și gestionarea stresului, anxietății și altor provocări emoționale, încurajând o atitudine proactivă față de sănătatea mentală, - consolidarea abilităților de adaptare la schimbare și rezolvare a problemelor, prin încurajarea elevilor să își dezvolte flexibilitatea mentală și capacitatea de a rezolva probleme în situații neprevăzute, pregătindu-i pentru provocările din viața personală și profesională, - stimularea abilităților de leadership și lucru în echipă, prin includerea de activități bazate pe exerciții care să dezvolte leadership-ul, inițiativa și abilitățile de coordonare a echipelor, ajutând elevii să învețe cum să inspire și să motiveze pe alții, - educația pentru dezvoltarea abilităților de gestionare a timpului și resurselor personale, cu includerea de strategii de planificare și organizare, pentru a-i ajuta pe elevi să-și gestioneze eficient timpul și resursele, atât în contextul școlar, cât și în viața de zi cu zi, - explorarea și dezvoltarea abilităților antreprenoriale, în vederea stimulării gândirii antreprenoriale a elevilor, respectiv a inițiativei și creativității, prin activități care să-i ajute să identifice oportunități și să dezvolte proiecte inovatoare, pregătindu-i pentru o carieră dinamică și autonomă, - învățarea prin experiențe practice, studii de caz și stagii de observare, cu implicarea elevilor în activități de observare, job shadowing și întâlniri cu profesioniști din diverse domenii, oferindu-le o perspectivă realistă asupra carierelor de interes și dezvoltându-le abilitățile de networking,

Dezvoltare
personală și
consiliere
pentru carieră

	- promovarea educației pentru diversitate și incluziune în context profesional și social, cu includerea de activități care să cultive respectul pentru diversitate și incluziune, precum și pentru persoanele cu dizabilități și/sau CES, pregătindu-i pe elevi să lucreze în medii multiculturale și să valorifice diferențele ca surse de inovație și colaborare, - sensibilizarea asupra aspectelor care vizează comportamente sexuale neadecvate sau consecințe ale expunerii la pornografie, în vederea prevenirii și combaterii abuzurilor sexuale, precum și a violenței domestice.

Tabelul nr. 6 - Proiecția în curriculumul național pentru învățământul liceal a temelor prevăzute de art. 88, alin. (10) din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare

Nr. crt.	Teme de integrat în TC* (se vor evita, sub sancțiunea măsurilor de etică, orice ingerințe ideologice)	Arii curriculare							Observații/ Se vor avea în vedere și următoarele aspecte/ subteme care să se regăsească în TC/CS/CDEOȘ:
		Limba și comunicare	Matematică și științe ale naturii	Om și societate	Arte	Educație fizică, sport și sănătate	Tehnologii	Consiliere și orientare	
1	Educație pentru mediu și schimbări climatice	C	A	A	B	C	B	B	elemente de geologie, calitatea apelor/oceanelor/aerului, prevenirea generării deșeurilor, economie circulară, sustenabilitate, impactul ecologic asupra ecosistemelor, fenomene naturale relevante (efectul de seră, radiație solară), estetica mediului înconjurător
2	Educație pentru sănătate		A	A		A	B	A	sănătate fizică, mintală, socio-emoțională, inclusiv sănătate orală, formarea viitorilor adulți din perspectiva vieții de familie, educație parentală
3	Noțiuni de acordarea primului ajutor		A			A	B	A	comportamente preventive, evitarea exceselor, în situații de risc, accident, calamități naturale, conflicte
4	Educație financiară		A	A			A	B	gestionarea riscului: asigurări, investiții, împrumuturi, etica în relația cu banii (evaziune, corupție, solidaritate economică), economia circulară și consumul sustenabil, elemente de fiscalitate și taxe în România și UE, etică economică, buget comunitar, piețe, resurse, globalizare financiară, e-commerce sigur: plăți online, verificarea surselor (inclusiv prin CDEOȘ)
5	Educație juridică	B		A			B	A	statul de drept, prevenirea victimizării și discriminării, gestionarea agresivității și prevenirea corupției, dreptul la muncă, relații de muncă, ucenicie, voluntariat, sindicate, drepturi de proprietate intelectuală (inclusiv prin CDEOȘ)
6	Educație antreprenorială	C	C	A	C	C	B	A	antreprenoriat social, antreprenoriat artistic, dezvoltarea traseului vocațional, profilului profesional (inclusiv prin CDEOȘ)
7	Educație tehnologică		A				A	B	Implicații ale automatizării, robotică, etică tehnologică și impactul inovației, IA, big data, pregătirea practică pentru profesii
8	Educație rutieră		B				B	A	responsabilitate față de propria persoană și față de ceilalți, comportamente preventive și civice

9	Educație civică	C	C	A	C	C	C	A	<i>accent pe dreptul la vot și importanța acestuia, participare la decizii ale comunității</i> (inclusiv susținută prin activități extracurriculare, în coordonarea dirigintelui, precum și încurajarea voluntariatului)
10	Istorie și civilizație locală	A		A	A	B	B	B	valorizarea/valorificarea și dezvoltarea patrimoniului local, promovarea tradițiilor, obiceiurilor și meșteșugurilor locale (inclusiv prin CDEOȘ bazat pe activități practic-aplicative)
11	Educație interculturală	A		A	A			B	recunoașterea și aprecierea valorilor comune ale minorităților conlocuitoare, moștenire culturală, dialog interconfesional (inclusiv prin activități și proiecte extracurriculare)
12	Educație pentru cetățenie democratică	B		A			A	A	reflecție critică asupra noțiunii de bine comun, cetățenie digitală, libertatea de exprimare și discernământ critic, surse și canale de informare/dezinformare, fakenews, deepfake și propagandă
13	Egalitate de șanse	B		A	B	B	B	A	stereotipuri, prejudecăți, drepturi egale, egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, discriminare, discriminare multiplă, egalitate de gen din perspectiva diversității economice, sociale, culturale și etnice
14	Etică	B	A	A	B	B	B	A	reflecție asupra valorilor, conceptelor de dreptate, responsabilitate, justiție socială, etica cercetării științifice, impactul descoperirilor, exemple istorice relevante (colonialism, drepturi civile), reflecție etică asupra progresului (AI), drepturi de autor și proprietate intelectuală în online
15	Gândire critică	A	A	A	A	B	B	B	identificarea surselor de informație și evaluarea credibilității lor, interpretare plurală; deosebirea între opinie, fapt, manipulare, argumentare; detectarea erorilor logice și a prejudecăților; formularea de întrebări și contraargumente; construcția unui discurs argumentativ și analiza argumentelor altora; analiza critică a mesajelor media și a rețelelor sociale; etica dezbaterii și dialogului
16	Oratorie și dezvoltare personală	A	C	A	C	C	C	A	decizii privind cariera, retorică, gramatică aplicată, abordarea sănătății emoționale și psihice (inclusiv prin activități și proiecte extracurriculare)
17	Educație pentru cetățenie europeană	B		A			A	A	istoria și funcționarea Uniunii Europene, drepturi și responsabilități ca cetățean european; valori ale UE: democrație, stat de drept, respectul diversității; participarea civică: vot, inițiative europene, cetățenie activă; dialog intercultural și toleranță; protecția datelor, libertatea de exprimare și anti-discriminare; programe UE pentru tineri: Erasmus+, Solidarity Corps etc.

18	Securitate cibernetică	C	C	C	C	C	A	A	tipuri de amenințări digitale: viruși, malware, phishing, ransomware; noțiuni despre rețele, parole, autentificare multifactor; siguranță pe internet, GDPR, drepturile digitale ale utilizatorului, utilizarea responsabilă a rețelelor sociale; identificarea conținutului nociv promovat de platforme online; navigarea anonimă vs. riscuri de supraveghere; hărțuirea online, cyberbullying - prevenție și raportare; impactul comportamentului online asupra reputației; riscurile aplicațiilor și jocurilor online; elemente de igienă digitală (actualizări, backup, antivirus)
19	Educație pentru alimentație sănătoasă		A			A		A	formarea unui stil de viață sănătos, bazat și pe program zilnic și activitate fizică, evitarea exceselor și sedentarismului
Coduri de culori și indicative		A							A - nivel ridicat de integrare în cadrul ariei curriculare (posibil ca teme distincte în cadrul unor discipline obligatorii)
		B							B - nivel mediu de integrare în cadrul ariei curriculare (posibil ca subteme/elemente distincte în cadrul unor discipline obligatorii)
		C							C - nivel redus de integrare în cadrul ariei curriculare (posibil prin contexte aplicative pentru concepte proprii disciplinelor obligatorii)

*Atât la elaborarea programelor școlare pentru disciplinele obligatorii din TC, din perspectiva asigurării integrării temelor, cât și după caz în desfășurarea procesului educațional la aceste discipline, alături de cadrele didactice pot fi implicați și specialiști în domeniile/temele menționate în tabel.

VIII. CURRICULUMUL DE SPECIALITATE (CS). DISCIPLINE DE SPECIALITATE. CS FIX - CS FLEXIBIL

Curriculumul de specialitate reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, constituită din disciplinele/domeniile de studiu/modulele de pregătire obligatorii pentru toți elevii din cadrul unei specializări/calificări profesionale și, după caz, din cadrul profilului din care face parte specializarea/calificarea profesională.

Curriculumul de specialitate este relație directă cu **profilul specific**, cu **pondere crescută în clasele a XI-a și a XII-a**, și asigură, în principal, formarea **competențelor generale și specifice** proprii unui profil și unei specializări/calificări profesionale (grup de specializări/calificări profesionale), de asemenea contribuind și la dezvoltarea **competențelor-cheie**.

Prin curriculumul de specialitate se asigură formarea competențelor la disciplinele de specialitate care au corespondent în probele E a) și E b) ale examenului național de bacalaureat.

Anumite discipline din CS **pot reprezenta continuarea/extinderea studiului unor discipline de trunchi comun și pot sprijini elevul în raport cu viitoare opțiuni și interese pentru trasee academice/profesionale** (admitere în facultate/integrare pe piața muncii).

Curriculumul de specialitate este prezentat în tabelul general al planului-cadru și/sau este detaliat în nota specifică a acestuia, într-o organizare tabelară distinctă.

Disciplinele de specialitate sunt discipline specifice profilului, specializării/calificării profesionale; acestea au alocare orară în *curriculumul de specialitate* (CS) care, după caz, se adaugă orelor alocate din TC (prin care se asigură studiul fundamental al disciplinei, dacă disciplina are corespondent și în TC); disciplinele de specialitate pot fi aprofundate prin curriculumul la decizia elevului din oferta școlii, cu alocare explicită de ore în planurile-cadru sau în baza ofertei unității de învățământ.

Programele școlare pentru disciplinele de specialitate, parte a CS, sunt elaborate de grupurile de lucru specifice, constituite la nivelul Ministerului Educației și Cercetării, și aprobate prin ordin al ministrului educației și cercetării.

Doar în situația învățământului liceal, filiera teoretică, CS este constituit atât dintr-un subsegment fix (CS fix), care cuprinde explicit o alocare orară pe disciplinele de specialitate, precum și dintr-un subsegment flexibil (CS flexibil), care prevede un buget de ore care să fie alocat disciplinelor de specialitate. Decizia de alocare a bugetului de ore pentru CS flexibil aparține unității de învățământ, care are autonomie curriculară pentru acest segment.

În condițiile în care o disciplină de specialitate face obiectul uneia/ambelor probe E ale examenului de bacalaureat, programa de examen va fi elaborată doar prin raportare la programele școlare corespunzătoare segmentelor obligatorii, CS fix și, după caz, TC, dar nu și la programa școlară corespunzătoare CS flexibil. Partea de CS flexibil nu poate face obiectul probelor cuprinse în examenul de bacalaureat.

Unitățile de învățământ sunt încurajate să valorifice subsegmentul CS flexibil, inclusiv ca spațiu de pilotare și implementare a unor noi discipline sau abordări inter și transdisciplinare. În acest sens, trebuie identificate și valorificate proiecte și parteneriate între școli sau parteneriate ale unităților de învățământ cu instituții/organizații specializate, prin care să se permită resursei umane exersarea libertății curriculare, în același timp cu cea a responsabilizării asupra unor decizii curriculare, stimulării scrierii de proiecte și utilizării mai eficiente a dotărilor obținute prin proiectele câștigate.

Astfel, asociat analizelor și fundamentării proiectului planului de școlarizare, în baza căruia se va organiza și admiterea absolvenților de gimnaziu în învățământul liceal, filiera teoretică, fiecare unitate de învățământ va fundamenta și va decide repartizarea întregului buget de ore anual alocat CS flexibil pe discipline de specialitate și pentru fiecare dintre cei patru ani de studiu, pentru fiecare clasă. Decizia luată produce efecte pentru întreg parcursul liceal al elevului.

Decizia unității de învățământ privind alocarea bugetului de ore către CS flexibil va fi făcută publică, imediat după primirea avizelor și aprobării planului de școlarizare. Aceasta va fi însoțită de o procedură operațională a unității, prin care se reglementează modalitatea și criteriile în baza cărora se vor completa efectivele școlare ale claselor a IX-a cu elevii declarați admiși în urma repartiției computerizate. Conform

prevederilor art. 101 alin. (2) din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, dacă decizia unității de învățământ este de a organiza propriul concurs de admitere la clasa a IX-a, în limita unui procentaj maxim din numărul de locuri alocate prin planul de școlarizare, procedura operațională menționată anterior va fi coroborată sau integrată, după caz, hotărârii consiliului de administrație al unității de învățământ care stabilește cadrul de organizare a concursului și criteriile de admitere, în acest caz făcându-se publică pe site-ul unității, la începutul fiecărui an școlar, sub rezerva aprobării proiectului planului de școlarizare pentru clasa a IX-a în forma care a stat la baza hotărârii luate.

Decizia unității de învățământ va fi însoțită de o anexă care va cuprinde nota de fundamentare care să permită elevului care va fi admis în clasa a IX-a, precum și reprezentanților legali ai acestuia să ia decizii informate asupra oportunităților pe care unitatea de învățământ le oferă prin alocările către CS flexibil, în exercitarea responsabilă a propriei autonomii curriculare.

Având în vedere respectarea principiului autonomiei curriculare, reflectat prin propriile decizii ale unităților de învățământ asupra alocării bugetelor totale de ore ale CS flexibil, programele școlare corespunzătoare disciplinelor cu alocare de ore din CS flexibil se vor realiza și aproba la nivelul unității de învățământ, în coordonarea comisiei pentru curriculum a școlii, și vor fi anexă la decizia menționată anterior, asigurându-se informarea publică asupra acestora. Elaborarea programelor școlare se va realiza cu respectarea criteriilor de calitate prevăzute pentru programele școlare naționale.

De asemenea, având în vedere acest nou nivel de autonomie curriculară, bazat pe deciziile unităților de învățământ liceal de management al segmentului CS flexibil, Ministerul Educației și Cercetării va avea în vedere colectarea de date și informații care să permită evaluarea externă a rezultatelor învățării obținute la disciplinele din CS flexibil, precum și pentru a permite fundamentarea unei decizii privind menținerea/renunțarea, după caz, sau extinderea practicii curriculare flexibile și la celelalte filiere, într-o etapă ulterioară de revizuire a planurilor-cadru. În acest sens, vor fi create instrumente de monitorizare și de sprijin, inclusiv rețele de comunicare între unitățile de învățământ care să faciliteze schimbul de bune practici.

IX. CURRICULUMUL LA DECIZIA ELEVULUI DIN OFERTA ȘCOLII (CDEOȘ)

Curriculumul la decizia elevului din oferta școlii reprezintă segmentul curriculumului care permite dezvoltarea de către fiecare unitate de învățământ a propriului proiect curricular, fiind constituit din discipline/domenii de studiu/module de pregătire **opționale**. **CDEOȘ contribuie la profilul de formare al absolventului, de regulă fără a avea în corespondență programe ale examenului național de bacalaureat, dar putând sprijini pregătirea elevilor pentru susținerea acestui examen.**

Pentru învățământul liceal, filiera teoretică și filiera vocațională, CDEOȘ constituie o ofertă educațională propusă la nivel național/regional/local/al unității de învățământ și care promovează trasee particulare de învățare, pentru susținerea nevoilor și intereselor specifice de învățare ale elevilor, unor performanțe diferențiate și nevoilor comunității locale. CDEOȘ este stabilit prin consultare cu elevii, părinții/reprezentanții legali ai acestora și pe baza resurselor disponibile. Elevul alege opționale din oferta CDEOȘ în funcție de propriile nevoi și interese de cunoaștere. **În învățământul liceal, filiera vocațională, CDEOȘ poate sprijini profilul/specializarea, pentru a putea menține abordarea unitară pe număr de ore/săptămână a planurilor-cadru, prin realocarea de ore către segmentul CS.**

Pentru învățământul liceal tehnologic, CDEOȘ este elaborat de unitatea de învățământ, în parteneriat cu operatorii economici/autoritățile administrației publice locale, pentru adaptarea formării profesionale a elevilor la nevoile locale ale pieței muncii și care se implementează pe durata stagiilor de pregătire practică, în funcție de numărul de ore alocat prin planurile-cadru. Propunerile rezultate în cadrul parteneriatului trebuie să se încadreze în demersuri științifice și tehnice consacrate, evitându-se, sub riscul sancțiunilor etice, includerea unor module sau discipline de pseudoștiință sau care nu sunt corelate cu actualitatea din domeniu/specializare. În aceste sens, prin metodologia specifică a dezvoltării curriculare pentru învățământul tehnologic se vor aduce precizări.

În cadrul parteneriatelor specifice învățământului tehnologic, prin consultare tuturor partenerilor, o parte din bugetul de ore alocat CDEOȘ poate fi rezervat pentru sprijinul elevilor în obținerea unor rezultate ale învățării mai bune la discipline de cultură generală/de specialitate (acomodare/aprofundare /extindere/abordări integrate).

Atât la fundamentarea și elaborarea CDEOȘ, cât și în desfășurarea procesului educațional în cadrul acestui segment curricular, alături de cadrele didactice pot fi implicați și specialiști care să-și aducă o contribuție în domeniile și temele specializate.

Principalele categorii de opționale din CDEOȘ sunt:

- *opțional de aprofundare* - are ca scop realizarea unui parcurs suplimentar pentru dezvoltarea competențelor specifice prevăzute de programa școlară a unei discipline obligatorii, prin noi activități de învățare; acesta nu necesită programă școlară nouă; acest tip de opțional poate avea drept scop atât învățarea remedială, cât și asigurarea unui cadru de sprijin și acomodare a elevului cu traseul educațional ales, precum și pregătirea pentru probe ale examenului național de bacalaureat/alte evaluări și examene naționale,
- *opțional ca disciplină nouă/domeniu nou de studiu* - opțional care introduce o disciplină nouă față de cele incluse în trunchiul comun/în curriculum de specialitate sau introduce noi domenii/teme corespunzătoare unei discipline din trunchiul comun/curriculum de specialitate sau le dezvoltă pe cele existente; acesta necesită programă școlară nouă,
- *opțional integrat* - opțional structurat din perspectiva domeniilor de cunoaștere, în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare; acesta necesită programă școlară nouă,
- *opțional de inserție profesională* - are ca scop dobândirea rezultatelor învățării necesare inserției pe piața muncii; se realizează cu consultarea elevilor, din oferta dezvoltată în parteneriat cu operatorii economici, autoritățile administrației publice locale și se utilizează pentru stagii de pregătire practică sau pentru disciplinele de cultură generală în vederea dobândirii rezultatelor învățării necesare inserției pe piața muncii.

După nivelul la care se elaborează programele școlare și de constituire a ofertei, opționalele de tip disciplină nouă/integrat sunt de două categorii:

- *opțional în ofertă națională*, cu programă școlară elaborată la nivel național, aprobată prin ordin al ministrului educației și cercetării;
- *opțional în ofertă regională/locală/a unității de învățământ*, cu programă școlară elaborată și aprobată la nivel regional/local/al unității de învățământ, în acord cu metodologia specifică.

Plaja orară CDEOȘ fixează atât un număr minim de ore obligatorii pentru acest segment curricular, cât și un număr maxim de ore.

CDEOȘ poate susține studiul unor discipline din TC și/sau CS, prin includerea în ofertă a unor opționale de tip aprofundare/disciplină nouă/opțional integrat, după caz cu menționarea acestora în notele specifice ale planurilor-cadru, având în vedere alocarea de ore atât pentru profil/specializare, cât și complementar profilului.

Indiferent de parcursul educațional ales, în funcție de nevoile și interesele proprii de învățare și dezvoltare, lista disciplinelor opționale propusă de unitate ca ofertă CDEOȘ va asigura posibilitatea exprimării opțiunilor de către elev și prin discipline opționale din următoarele categorii:

(1) discipline fundamentale, în ofertă națională, pentru dezvoltarea psihocaracterială și etapa de vârstă la care se află elevii (incluzând *Autocunoașterea și autoreglarea personală*, *Stilul de viață sănătos*, *Sporturi de echipă*, *Arte*), inclusiv dezvoltarea ofertei proprii pentru elevii cu CES și/sau dizabilități integrați în învățământul de masă;

(2) discipline care susțin învățarea limbilor moderne prin contexte care valorifică aplicații asociate profilului și specializării/calificării profesionale;

(3) discipline recomandate prin oferta națională (se vor include obligatoriu, în oferta națională, și discipline care conțin teme de *geologie și dezvoltare durabilă*, teme privind *educația financiară* și *educația juridică*, precum și discipline/teme prevăzute explicit de Legea 198/2023, de exemplu *Istoria, robia și deportarea romilor*);

(4) propuneri ale unității de învățământ, care se vor încadra în demersuri științifice și artistice consacrate evitându-se, sub riscul sancțiunilor etice, includerea unor teme sau discipline de pseudștiință (în acest sens, se vor avea în vedere criteriile de calitate în elaborarea programelor școlare pentru discipline opționale, în cadrul metodologiei specifice a CDEOȘ).

Având în vedere că elaborarea și avizarea programelor școlare pentru discipline opționale, în vederea includerii lor în ofertă națională, generează actualizări periodice a listei disciplinelor/modulelor de tip opțional incluse în ofertă națională, accesul la această listă și la programele școlare aprobate prin ordin al ministrului educației și cercetării pentru discipline opționale este asigurat prin intermediul paginii web a Centrului Național pentru Curriculum și Evaluare.

Implementarea CDEOȘ se realizează prin raportare la metodologii proprii elaborate conform Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, implementarea CDEOȘ este obligatorie pentru toți elevii, cu încadrarea în plaja orară stabilită prin planul-cadru de învățământ al specializării/calificării profesionale și în numărul de ore stabilit de unitatea de învățământ prin propria ofertă, pentru fiecare clasă. Poate fi realizată și în sistem modular, în sensul distribuirii orelor alocate unei discipline nu numai într-o frecvență săptămânală pe parcursul unui întreg an școlar, ci și prin gruparea orelor pe un număr redus de săptămâni, în funcție de resursele unității de învățământ.

În situația opționalelor de aprofundare și în cazul în care opțiunile elevilor necesită reorganizarea efecivelor școlare, se va analiza fiabilitatea formării de grupe de studiu, urmând ca dimensiunea grupelor (minimum/maximum) și alte precizări să se regăsească în cadrul metodologiilor specifice CDEOȘ care vor fi elaborate, atât pentru filierele teoretică și vocațională, cât și pentru filiera tehnologică.

X. ASPECTE PARTICULARE ALE UNOR DISCIPLINE/MODULE DE STUDIU OBLIGATORII

Ca discipline cuprinse în TC, *Istoria evreilor. Holocaustul* și *Istoria comunismului din România* nu au **corespondență** cu probele examenului național de bacalaureat.

Disciplina *Sport*, cuprinsă în TC, **nu are corespondență** cu probele examenului național de bacalaureat, **cu excepția** filierei vocaționale, profil sportiv, caz în care orele au fost realocate pregătirii sportive de specialitate.

Conform prevederilor Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, înscrierea elevilor pentru a frecventa orele asociate disciplinei *Religie*, din TC, se face la cererea scrisă a elevului major sau a părinților/reprezentantului legal, pentru elevul minor; în cazul în care elevul nu frecventează orele de religie, situația școlară se încheie fără disciplina Religie; elevului care nu frecventează orele asociate disciplinei *Religie*, din TC, i se va asigura prezența în unitatea de învățământ pe durata derulării cursurilor; metodologia specifică de organizare a predării disciplinei *Religie* va include precizări privind tipul de activități de învățare în care unitatea de învățământ implică elevii care au optat să nu studieze această disciplină (din TC);

Unele discipline care fac parte din curriculumul de specialitate (CS) **au corespondență** cu probe ale examenului național de bacalaureat - probele E a) și E b).

Programele pentru probele examenului național de bacalaureat sunt în corespondență numai cu programele școlare corespunzătoare disciplinelor cu alocare orară din TC și/sau CS fix. Programele corespunzătoare disciplinelor cu alocare orară din CS flexibil și/sau CDEOȘ nu pot face obiectul examenului de bacalaureat.

Pentru examenul național de bacalaureat, **lista disciplinelor și a programelor de examene se stabilește prin ordin al ministrului educației și cercetării** și se va da publicității la începutul ciclului de învățământ la care se vor aplica planurile-cadru aprobate prin prezentul ordin.

XI. PRECIZĂRI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL TEHNOLOGIC, INCLUSIV TEHNOLOGIC DUAL

Alocările orare pentru curriculumul de specialitate au în vedere traseele de 3 ani - corespunzătoare calificărilor profesionale de nivel 3 CNC, respectiv de 4 ani - corespunzătoare calificărilor profesionale de nivel 4 CNC, cuprinzând orele de pregătire pentru toți anii de studiu (clasele IX-XI/IX-XII, pregătire teoretică de specialitate, pregătire practică săptămânală - prin laborator tehnologic și instruire practică săptămânală, respectiv stagii de pregătire practică comasată și curriculum pentru aprofundare și inserție profesională).

Competențele specifice calificării profesionale de nivelul 4 CNC integrează și competențele specifice calificării profesionale de nivel 3 CNC.

Disciplinele de cultură generală incluse în CS vor fi predate de cadrele didactice de cultură generală (limba modernă 2, matematică, fizică, chimie, economie etc.) și vor fi dezvoltate astfel încât să susțină achiziția rezultatelor învățării specifice calificărilor profesionale. Temele din curriculumul de cultură generală, din curriculumul de specialitate CS fix vor fi corelate cu temele din curriculumul de specialitate al calificărilor profesionale aferente profilurilor/domeniilor de pregătire corespunzătoare.

Pentru învățământul liceal tehnologic, segmentul CDEOȘ este constituit din *stagii de pregătire practică (SPP)* și *curriculum pentru aprofundare și inserție profesională (CAIP)*.

Precizări privind stagiile de pregătire practică (SPP)

Stagiile de pregătire practică se desfășoară pe baza curriculumului elaborat de unitatea de învățământ, în parteneriat cu operatorii economici/autoritățile administrației publice locale, pentru adaptarea formării profesionale a elevilor la nevoile locale ale pieței muncii.

Pentru toate domeniile de pregătire din fiecare dintre cele trei profiluri ale filierei tehnologice, cu excepția domeniului de pregătire de bază Economic, se alocă un număr de săptămâni pentru stagiile de pregătire practică, după cum urmează:

- clasa a IX-a: 5 săptămâni x 30 ore/săptămână = 150 ore
- clasa a X-a: 9 săptămâni x 30 ore/săptămână = 270 ore
- clasa a XI-a: 9 săptămâni x 30 ore/săptămână = 270 ore
- clasa a XII-a: 5 săptămâni x 30 ore/săptămână = 150 ore
-

Pentru filiera tehnologică, profilul servicii, domeniul de pregătire de bază Economic, toate calificările profesionale, se alocă un număr de săptămâni pentru stagiile de pregătire practică, după cum urmează:

- clasa a IX-a: 5 săptămâni x 30 ore/săptămână = 150 ore
- clasa a X-a: 7 săptămâni x 30 ore/săptămână = 210 ore
- clasa a XI-a: 7 săptămâni x 30 ore/săptămână = 210 ore
- clasa a XII-a: 5 săptămâni x 30 ore/săptămână = 150 ore

Din numărul total anual de ore ale stagiilor de pregătire practică se poate alocă, după caz, la decizia unității de învățământ, în consultare cu operatorii economici parteneri, un număr de cel mult 60 ore pentru discipline de cultură generală și/sau module de specialitate, pentru activități de acomodare/învățare remedială/pregătirea examenului de bacalaureat.

Precizări privind curriculumul pentru aprofundare și inserție profesională (CAIP)

Curriculum-ul pentru aprofundare și inserție profesională reprezintă 30 de ore/an de studiu care se alocă de unitatea de învățământ cu consultarea elevilor, din oferta dezvoltată în parteneriat cu operatorii economici/autoritățile administrației publice locale și care pot fi utilizate pentru stagii de pregătire practică sau pentru disciplinele de cultură generală, în vederea dobândirii rezultatelor învățării necesare inserției pe piața muncii.

XII. PRECIZĂRI PRIVIND ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL MILITAR

Conform prevederilor art.33 alin.(1) lit. b) din Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023, cu modificările și completările ulterioare, învățământul liceal militar este parte a filierei vocaționale, profilul militar.

În acord cu solicitările Ministerului Apărării Naționale, pentru o mai bună definire a acestui traseu educațional, specializarea pentru învățământul liceal militar se denumește *matematică-informatică militară*, clasele asigurând prin planul-cadru propus și caracterul de *studiu al limbii engleze în regim intensiv*, menținându-se caracteristici ale traseului educațional reprezentat de filiera teoretică, profilul real, specializarea matematică-informatică, dar având și un grad crescut de aplicabilitate în domeniul militar, în principal al disciplinelor din domeniul STEM, inclusiv al informaticii și limbii engleze, ca limbă modernă 1.

Prin planul-cadru al acestei specializării se asigură atât formarea competențelor-cheie promovate la nivel european, cât și a competențelor specifice domeniului militar, urmărindu-se asigurarea elementelor de continuitate și a nevoilor învățământului superior militar, pentru formarea viitorilor lideri, luptători și specialiști, motivați și devotați, cu spirit critic și gândire strategică bine dezvoltate, în măsură să execute în orice moment și cu deplină responsabilitate misiunile legal încredințate.

Disciplinele specifice curriculumului de specialitate facilitează procesul de adaptare a elevilor la mediul organizațional militar, la internalizarea normelor și valorilor acestuia, la formarea și dezvoltarea competențelor de leadership, la prevenția și/sau ameliorarea problemelor psihocomportamentale și/sau educaționale, prin dezvoltarea rezilienței individuale și de grup în realizarea obiectivelor educaționale și obținerii performanței școlare.

XIII. PRECIZĂRI PRIVIND APLICAREA PREVEDERILOR O.M.E.C.T.S. nr. 3462/2012 (privind aprobarea Metodologiei organizării și desfășurării activităților de educație fizică și sport în învățământul preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare)

În conformitate cu prevederile O.M.E.C.T.S. nr. 3462/2012, cu modificările și completările ulterioare, pentru învățământul liceal, *toate filierele*, în afara orelor de educație fizică și sport prevăzute în planul-cadru de învățământ, pot fi constituite formații sportive și ansambluri sportive.

A. Formațiile sportive se constituie pentru elevii cu aptitudini motrice deosebite și se pregătesc ca reprezentative ale unităților de învățământ, participante la competițiile sportive interșcolare. Formațiile sportive se constituie și se pregătesc pentru o singură disciplină sportivă, în cazul sporturilor pe echipe, și pentru una sau mai multe discipline sportive, în cazul sporturilor individuale. Numărul formațiilor sportive se aprobă de către Consiliul de Administrație al unității de învățământ, la propunerea catedrelor de

specialitate, în funcție de resursele materiale și umane disponibile. În unitățile de învățământ în care nu există catedre de specialitate, propunerea se face de către profesorul de educație fizică.

Pentru pregătirea formațiilor sportive se alocă un număr de 2 ore pe săptămână, pentru fiecare formație sportivă, în afara orarului zilnic. Aceste ore intră în norma didactică a profesorului de educație fizică. O formație sportivă este alcătuită din minimum 10 - maximum 25 de elevi, proveniți din una sau mai multe clase de același nivel de învățământ. Programele școlare pentru acest gen de activitate sunt cele elaborate pentru nivelul începători - disciplina *Pregătire sportivă practică*.

B. Ansamblurile sportive se organizează pentru elevii care doresc să participe la activități motrice, cu caracter competițional sau recreativ, la solicitarea scrisă a elevilor/părinților. Unitatea de învățământ va prezenta elevilor o ofertă de discipline sportive sau de activități motrice, în funcție de resursele materiale și umane de care dispune.

Ansamblurile sportive se desfășoară pe grupe, cu câte o (una) oră pe săptămână, în afara orarului zilnic. Orele de ansamblu sportiv sunt incluse în norma didactică a profesorului de educație fizică. Fiecare grupă este alcătuită din minimum 10 - maximum 25 de elevi, proveniți de la una sau mai multe clase. Numărul grupelor de ansamblu sportiv se aprobă de către Consiliul de Administrație al unității de învățământ, la propunerea catedrelor de specialitate. În unitățile de învățământ în care nu există catedre de specialitate, propunerea se face de către profesorul de educație fizică.

Elevii care au statutul de scutit medical la lecțiile de educație fizică și sport pot participa, în funcție de recomandările scrise ale medicului specialist, la orele de ansamblu sportiv. Programul activităților motrice din cadrul orei de ansamblu sportiv este stabilit de către profesorul de educație fizică împreună cu elevii participanți. Numărul ansamblurilor sportive și al formațiilor sportive ale unei unități de învățământ, precum și criteriile de constituire a acestora, se aprobă de către Consiliul de Administrație conform calendarului prevăzut în Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii aprobată prin OME nr. 3238/2021, pentru anul școlar următor, după analiza opțiunilor elevilor/părinților, prezentate în scris.

XIV. PRECIZĂRI PRIVIND ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR SPECIFICE FORMAȚIILOR ARTISTICE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Pentru constituirea și pregătirea **formațiilor artistice** ale unităților de învățământ liceal, excepție cele care școlarizează exclusiv în filiera vocațională, profil artistic, participante la competițiile interșcolare, se alocă, în afara orarului zilnic, în funcție de resursele materiale și umane ale școlii, un număr de câte 2 ore pe săptămână, pentru fiecare formație artistică. Aceste ore intră în norma didactică de predare a profesorului de educație de specialitate și se înregistrează în condică, iar pentru elevi sunt considerate ore de activitate extracurriculară, rezultatele fiind recunoscute în portofoliul educațional al elevilor. O formație artistică este alcătuită din minimum 15 - maximum 40 de elevi, proveniți din una sau mai multe clase de același nivel de învățământ și din aceeași unitate de învățământ la care profesorul are norma didactică.

Pentru a contribui relevant la formarea competenței-cheie de sensibilizare și exprimare culturală, la filierele teoretică și tehnologică, la nivelul fiecărei unități de învățământ vor exista preocupări pentru dezvoltarea de proiecte cultural-artistice care să implice un număr cât mai mare de elevi ai unității, susținute în principal de formațiile artistice proprii sau care să încurajeze și valorifice produse cultural-artistice ale elevilor. Dezvoltarea de proiecte cultural-artistice implică profesorii de specialitate arte, în colaborare cu ceilalți profesori ai școlii, conex orelor alocate disciplinelor din domeniul arte, cât și în cadrul programului de activități extracurriculare, în cazul învățământului tehnologic, iar în cazul filierei teoretice și/sau - după caz - ca rezultate ale activităților de învățare la disciplinele din domeniul arte, ȘTIAM, respectiv discipline opționale din CDEOȘ.

Proiectele și produsele cultural-artistice vor fi orientate, după caz, și spre reflectarea temelor prioritare stabilite la nivelul Ministerului Educației și Cercetării pentru activități ale programelor naționale Școala altfel și/sau Săptămâna verde, respectiv temelor anuale anunțate de către Consiliul Europei, în cazul în care privesc educația.

Pentru ca expunerea la contextele cultural-artistice să aibă un impact major, proiectele și produsele realizate de elevii unității de învățământ vor face obiectul unor manifestări cu participare largă, atât în școală, cât și în comunitate, putând implica, după caz, și reprezentanții legali ai elevilor, ca factor de coeziune locală.

XV. SUMAR AL UNOR DATE ȘI INFORMAȚII PRIVIND NOILE PLANURI-CADRU PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL, FORMA CU FRECVENȚĂ ZI

Având în vedere faptul că aplicarea noilor planuri-cadru pentru învățământul liceal forma cu frecvență zi este progresivă, o perioadă de timp existând în aplicare atât noile planuri-cadru cât și cele valabile pentru anul școlar 2024-2025, este necesară o sinteză asupra numărului de planuri-cadru, corespunzător filierelor și profilurilor definite prin Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare, precum și evidențierea denumirilor actualizate pentru anumite specializări:

Tabelul nr. 7 - Distribuția planurilor-cadru de învățământ, pe filiere și profiluri. Evidențierea denumirilor actualizate

Filieri și profiluri Învățământ liceal, forma cu frecvență zi		Număr de proiecte	Specializări pentru care s-au elaborat proiecte	
Filiera teoretică	Total parțial	4	Fără actualizări, menținere denumiri	Cu denumiri actualizate
	Profilul real	2	Matematică-informatică Științe ale naturii	
	Profilul umanist	2	Științe sociale Filologie	
Filiera tehnologică	Total parțial	4		
	Profilul tehnic	1	Toate specializările/ calificările profesionale	
	Profilul resurse naturale și protecția mediului	1		
	Profilul servicii	2		
Filiera vocațională	Total parțial	29		
	Profilul artistic	6	Muzică*	*reorganizare și redenumiri secții și subsecții
			Conservare - restaurare bunuri culturale Arhitectură, arte ambientale și design Coregrafie Arta actorului	Arte plastice, arte decorative și design
	Profilul militar	1		Matematică- informatică militară, intensiv limba engleză
	Profilul pedagogic	5		Pedagogia educației timpurii

				Pedagogia învățământului primar Pedagogia educației nonformale Mediere școlară Pedagogie generală
	Profilul sportiv	1	- Toate specializările	
	Profilul teologic	16	- Toate cultele, toate specializările	
Total planuri-cadru		37		

Tabelul nr. 8 - Numărul de ani de studiu pentru învățământul liceal, forma cu frecvență zi. Niveluri ISCED și CNC

Frecvență zi	Filiiere	Nr. ani de studiu	IX	X	XI	XII
Învățământ liceal	Filiera teoretică	4				ISCED** 3
	Filiera vocațională	4				
	Filiera tehnologică	3			3CNC*, ISCED** 3	
		4				4CNC*, ISCED** 3

*CNC - Cadrul național al calificărilor; 3CNC/4CNC - niveluri de calificare ce corespund învățământului liceal

**ISCED - Clasificarea Internațională Standard a Educației; absolvenții învățământului liceal (atât cei care optează pentru finalizarea studiilor de 3 ani, cât și cei care finalizează studiile de 4 ani)

XVI. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ ÎN ELABORAREA PLANURILOR-CADRU PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL, FORMA CU FRECVENȚĂ ZI

Proiectele de planuri-cadru pentru învățământul liceal au fost elaborate, în principal, prin raportare la:

- **legislația primară și secundară** din domeniul Educație, învățământ preuniversitar, precum:
  - o Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023, cu modificările și completările ulterioare
  - o Legea învățământului universitar nr.199/2023, cu modificările și completările ulterioare
  - o Anexa la O.M.E. nr. 6731/2023 privind aprobarea profilului de formare al absolventului
  - o Anexa la O.M.E.N. nr. 3593/18.06.2014 privind aprobarea *Metodologiei privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar - planuri-cadru de învățământ și programe școlare*
  - o Anexele la O.M.E.N.C.Ș. nr. 3590/2016 - privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial, cu modificările și completările ulterioare
  - o Anexa la O.M.E. nr. 3238/2021 pentru aprobarea Metodologiei privind dezvoltarea curriculumului la decizia elevului din oferta școlii
  - o Anexa la O.M.E.N. nr. 3914/2017 privind Metodologia privind aprobarea reperelor metodologice privind proiectarea curriculumului în dezvoltare locală (CDL), pentru clasele a IX-a și a X-a ciclul inferior al liceului, filiera tehnologică și învățământ profesional
  - o Anexa la O.M.E.N. nr. 3502/2018 privind Metodologia privind aprobarea orientărilor metodologice generale pentru elaborarea curriculumului în dezvoltare locală pentru clasele a

XI-a și a XII-a ciclul superior al liceului filiera tehnologică și pentru clasa a XI-a învățământ profesional

- Anexa la O.M.E. nr. 3629/2023 privind aprobarea Metodologiei de organizare a programului „Săptămâna verde” (care urmează a fi revizuită, inclusiv din perspectiva aportului curricular)
- Anexa la O.M.E. nr. 6479/2023 privind Metodologiei de organizare a Programului „Școala altfel” (care urmează a fi revizuită, inclusiv din perspectiva aportului curricular)
- Anexa la O.M.E. nr. 4150/2022 pentru aprobarea cadrului de competențe digitale al profesionistului din educație
- Anexa la O.M.E. nr. 5.726/2024 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar
- Anexa la O.M.E. nr. 3.717/2025 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar cu program de artă
- Anexa la O.M.E.C.T.S. nr. 3462/2012 privind aprobarea Metodologiei organizării și desfășurării activităților de educație fizică și sport în învățământul preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare
- Anexa la Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1456/2020 privind Normele de igienă privind unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor
- OMEC nr. 6072/2023 privind aprobarea unor măsuri tranzitorii aplicabile la nivelul sistemului național de învățământ preuniversitar și superior

- ***direcții recente de strategie și politică educațională, asumate de România***, precum:

- HG nr. 877/2018 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2021-2030
- HG nr. 558/2021 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027
- HG nr. 592/2021 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Prevenirea și Combaterea Violenței Sexuale „SINERGIE” 2021-2030
- HG nr. 1269/2021 pentru aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție 2021-2025
- Strategia privind digitalizarea educației din România (proiect, 2021)
- HG nr. 440/2022 pentru aprobarea Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială și reducerea Sărăciei pentru perioada 2022-2027
- HG nr. 490/2022 pentru aprobarea Strategiei Naționale privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități „O Românie Echitabilă 2022-2027”
- HG nr. 560/2022 pentru aprobarea Strategiei de Incluziune a Cetățenilor Români aparținând Minorității Rome 2022-2027
- HG nr. 682/2022 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Siguranță Rutieră 2022-2030
- HG nr. 1172/2022 pentru aprobarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară
- HG 1547/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027
- HG nr. 59/2023 pentru aprobarea Strategiei naționale privind educația pentru mediu și schimbări climatice 2023-2030
- HG nr. 969/2023 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului „Copii Protejați, România Sigură” 2024-2027
- HG nr. 1004/2023 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Sănătate 2023- 2030
- HG nr. 378/2024 pentru aprobarea Strategia Națională de Educație Financiară 2024-2030
- HG nr. 484/2024 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Susținerea Părinților
- HG nr. 540/2024 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Prevenirea și Combaterea Antisemitismului, Xenofobiei, Radicalizării și a Discursului Instigator la Ură 2024-2027

- HG nr. /2024 pentru aprobarea Strategiei Naționale pentru Tineret 2024-2027
- HG nr. 832/2024 pentru aprobarea Strategiei Naționale în domeniul Inteligenței Artificiale
- Proiect de Strategie Națională a Hidrogenului
- Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) - Componenta C15.Educație, inclusiv reformele privind curriculumul și formarea cadrelor didactice
- Raport de diagnostic al educației și cercetării din România. Realizări prezente și implicații pentru noi reforme în domeniu (Raportul QX), 2025

- **studii și direcții de politică educațională la nivel european și internațional:**

- Council of Europe. (2001). Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment
- REPORT on the role of sport in education A6-0415/2007
- School Systems in the European Union, 2011
- EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework, Luxembourg: Publication Office of the European Union (2016)
- Council Recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning (2017/C 189/03)
- Guidelines For Citizenship Education In School - Identities and European Citizenship (2017)
- Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018/C 189/01)
- OECD. (2018). The future of education and skills. Education 2030
- Reference Framework Of Competences For Democratic Culture (vol 1, 2 & 3, 2018)
- Recommendation CM/Rec(2019)10 of the Committee of Ministers to member States on developing and promoting digital citizenship education
- LifeComp (2020)- The European Framework for Personal, Social and Learning to Learn Key Competence
- Digital Education Action Plan 2021-2027 (2020)
- OECD (2020), Curriculum Overload: A Way Forward, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/3081ceca-en>.
- OECD (2021), Embedding Values and Attitudes in Curriculum: Shaping a Better Future, OECD Publishing, Paris
- REIMAGINING OUR FUTURES TOGETHER. A new social contract for education, Report from The International Commission on the Futures of Education, UNESCO 2021
- Referencing the Romanian National Qualifications Framework to the European Qualifications Framework (2022)
- The STE(A)M It Framework. European Integrated Stem Teaching Framework, Tasiopoulou et al. (2022). European Integrated STEM Teaching Framework. October 2022, European Schoolnet, Brussels
- GreenComp. Cadrul european de competențe în materie de durabilitate, JRC128040, EU Science Hub (Platforma științifică a UE, 2022)
- DigComp 2.2 - The Digital Competence Framework for Citizens, EUR 31006 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022
- OCDE (2022), Tens Shaping Education 2022, OCDE Publishing, Paris
- Raportul național PISA 2022
- RECOMANDAREA CONSILIULUI privind o abordare europeană a microcertificatelor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională (2022/C 243/02)
- Education at a Glance 2023: OECD Indicators, Table D1.1.Compulsory instruction time in general education (2023)
- Education and Training Monitor 2024 - Comparative report

- Monitorul educației și formării România 2024
- Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR). Standard 1: Curricula (2024)
- OCDE (2024), „Reformarea învățământului școlar în România: consolidarea guvernancei, evaluarea și sistemele de sprijin”, Perspectivele politicii educaționale ale OCDE, nr. 92, OCDE Publishing, Paris
- OCDE (2024), Curriculum Flexibility and Autonomy Promoting a Thriving Learning Environment, OCDE Publishing, Paris
- Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă - ODD 4: Educație de calitate (ONU/UNESCO)
- Shaping the Future of Learning: The Role of AI in Education 4.0 INSIGHT REPORT, April 2024, World Economic Forum
- PISA 2025 Science Framework
- The Union of Skills -Communication from the Commission to The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions, COM(2025) 90 final
- OECD (2025), Education and Skills in Romania, Reviews of National Policies for Education, OECD Publishing, Paris